

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри

_____ Т.О.Дороніна
(підпис) (прізвище, ініціали)

Реєстраційний № _____

«__» _____ 20__ р.

«__» _____ 20__ р.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДАХ
ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ

Магістерська робота

студента групи _____ ЗОПНм-22 _____
(шифр групи)

ступінь вищої освіти: _____ магістр _____
спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки
Атамаса Віктора Олександровича
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник _____ доктор педагогічних наук,
професор Дороніна Т.О. _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали)

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Атамас Віктор Олександрович, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав і не одержував недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

(підпис)

З М І С Т

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ	9
1.1. Державний запит на розв'язання проблеми оздоровлення та відпочинку дітей України	9
1.2. Підготовка майбутніх учителів до роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку як об'єкт вітчизняних науково-педагогічних досліджень.....	17
Висновки до першого розділу	29
РОЗДІЛ 2. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ	33
2.1. Педагогічна практика у підготовці майбутнього вчителя фізичної культури: мета, завдання, напрями	33
2.2. Специфіка проходження практики майбутніми учителями фізичної культури у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку	39
2.2.1. Педагогічний досвід проходження практики майбутніми учителями фізичної культури	38
2.2.2. Емпіричне дослідження проблем проходження практики майбутніми учителями фізичної культури.....	49
2.2.3. Методичні рекомендації щодо проходження практики майбутніми учителями фізичної культури	60
Висновки до другого розділу	71
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	84

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена зростаючими вимогами сучасного суспільства до якості фізичного виховання дітей та молоді, особливо в контексті їх оздоровлення та відпочинку. У цьому аспекті ключову роль відіграють професійно підготовлені спеціалісти, здатні забезпечити високий рівень навчання та розвитку дітей через фізичну активність. Важливість цієї роботи зростає в умовах збільшення часу, який діти проводять за комп'ютерами та іншими гаджетами, що призводить до зниження фізичної активності та погіршення здоров'я. Із огляду на означене, науковцями та вчителями-практиками сьогодні акцентується увага на методах підготовки вчителів фізичної культури, що будуть працювати у специфічних умовах дитячих оздоровчих та відпочинкових закладів, важливості розвитку у майбутніх вчителів навичок взаємодії з дітьми, вмінню створювати безпечне та стимулююче середовище для їхнього розвитку. Отже, професійна підготовка учителів у цій сфері має включати навчання ефективним методам стимулювання інтересу дітей до занять спортом та фізичної культури тощо.

Відпочинок та оздоровлення дітей в Україні врегульовано низкою нормативних документів: Закон України «Про оздоровлення і відпочинок дітей», 2008 р. [36]; Закон України «Про охорону дитинства», 2001 р. [37]; Закон України «Про позашкільну освіту», 2000 р. [38]; Постанова КМ України «Про затвердження Порядку направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету», 2009 р. [33]; Постанова КМ України «Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку», 2009 р. [33]; наказ Мінсім'ямолодьспорту Про затвердження Державного соціального стандарту оздоровлення та відпочинку дітей, 2009 р. [31]. Вказані документи створюють єдину систему, яка регулює важливий аспект життя дітей в Україні, забезпечуючи їх право на повноцінний відпочинок та оздоровлення. Вони визначають відповідальність держави, місцевих органів влади,

навчальних закладів, батьків та опікунів у цій сфері, а також сприяють створенню безпечного та стимулюючого середовища для розвитку дитини.

Можливість дітям проводити літній час у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку в сучасних умовах набуває особливої ваги. Зокрема про це йдеться у розпорядженні КМ України «Про схвалення Концепції Державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року» (2021 р.), до зокрема йдеться про те, що «протягом останніх років зберігається тенденція до погіршення стану здоров'я дітей, зумовлена впливом негативних соціально-економічних, екологічних та психоемоційних факторів. Вплив факторів ризику, перенавантаження, насамперед навчальне, призводять до істотного зниження імунітету та розвитку у дітей хронічних захворювань, що загострює проблему дитячої інвалідності», отже дитячі заклади оздоровлення та відпочинку мають стати запобіжником у виявленому процесі» [39].

У цілому, дитячі заклади оздоровлення та відпочинку є важливим елементом у розвитку здорової та гармонійної особистості. Вони відіграють незамінну роль у формуванні фізичного здоров'я, емоційного благополуччя, соціальних навичок та інтелектуального розвитку дітей. Умови та можливості, які пропонують ці заклади, створюють оптимальне середовище для всебічного розвитку молодого покоління.

Звернення до наукових публікацій з теми роботи переконує у тому, що дитячі заклади оздоровлення та відпочинку становлять основу для розвитку та виховання дітей, забезпечуючи їхнє зростання. Такі заклади представляють собою багатогранне середовище, де здійснюється різнобічний вплив на фізичне, інтелектуальне та емоційне благополуччя дитини. Унікальність дитячих закладів оздоровлення та відпочинку полягає в їх здатності інтегрувати освітній процес з активним відпочинком.

Вітчизняні дослідники зосереджені на різноманітних аспектах підготовки майбутніх педагогів для роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку: підготовка до організаційно-виховної практики

(А. Балацінова [2]), впровадження рекреаційно-оздоровчих програм (О. Галата, О. Ложечко [9]), формування комунікативних умінь майбутніх учителів (О. Яковлева [59]), підготовка майбутніх педагогів до роботи в дитячих оздоровчих таборах (В. Кошель, А. Кошель, І. Трубавіна [20]); організаційно-педагогічні умови ефективності педагогічної практики (Г. Чернишова [56]); формування професійної готовності до роботи з дітьми (О. Кечик, О. Харченко [18]), підготовку до проектування діяльності дитячих оздоровчих закладів (М. Наказний [22]), формування практичної готовності до роботи в літніх оздоровчих закладах (Ю. Підборський [29]), підготовка майбутніх учителів фізичної культури (М. Данилко [14]) тощо.

Практично всі дослідники переконані, що компетентна підготовка майбутніх педагогів, які будуть працювати в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, є надзвичайно важливою для розвитку та оновлення освітнього середовища. В умовах сучасних викликів, пов'язаних із забезпеченням якісної виховної та оздоровчої діяльності, роль педагога стає все більш ваговою. Специфіка роботи в закладах оздоровлення та відпочинку потребує від фахівців професійних, особистісних якостей, та знання інноваційних педагогічних методів.

Сьогоднішні вимоги до виховного процесу в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку набувають нового змісту. Вони включають інтеграцію освітніх та виховних методик, спрямованих на всебічний розвиток особистості дитини. Тому педагоги повинні бути здатними не лише організувати у закладі оздоровлення та відпочинку різноманітні заходи, але й стимулювати креативність, самостійність, соціальну та фізичну активність дітей. Отже розвиток фізичної культури та здорового способу життя стає важливим складником педагогічної роботи здобувача освіти під час проходження педагогічної практики в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Актуальність та значущість питання професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури обумовила вибір теми дослідження: «Підготовка

майбутніх учителів фізичної культури до роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку».

Тему магістерської роботи затверджено на засіданні кафедри педагогіки Криворізького державного педагогічного університету (протокол від 27 жовтня 2022 року №3) та вченою радою фізико-математичного факультету Криворізького державного педагогічного університету (протокол від 3 листопада 2022 року №3).

Мета дослідження - окреслення системи підготовки майбутніх вчителів фізичної культури, що зосереджена на особливостях роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- встановити сутність державного запиту на розв'язання проблеми оздоровлення на відпочинку дітей України та окреслити нормативно-правові основи, які регулюють проходження педагогічної практики в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку для здобувачів освіти;
- визначити основні напрями та тенденції науково-педагогічних досліджень щодо підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку ;
- окреслити специфіку проведення педагогічної практики майбутніми учителями фізичної культури в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;
- розробити методичні рекомендації щодо підвищення ефективності проходження практики для майбутніх учителів фізичної культури в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Об'єкт дослідження – процес підготовки майбутніх учителів фізичної культури, зокрема наявна практика їхньої практичної підготовки, що здійснюється для формування та розвитку професійних навичок і компетенцій необхідних для ефективної роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Предмет дослідження – специфічні вимоги до освітнього процесу, що включають навчальні програми, методика викладання, а також підготовку та реалізацію практичних занять, спрямованих на забезпечення якісної підготовки майбутніх учителів фізичної культури для роботи у в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Методи дослідження:

загальнонаукові: теоретичний аналіз наукової літератури з проблеми дослідження; проблемний аналіз питання практичної підготовки здобувачів у закладах вищої педагогічної освіти; синтез та узагальнення результатів дослідження;

емпіричні методи: аналітичне опрацювання нормативної бази дослідження та документів, що стосуються організації педагогічної практики у ЗВО; опитування здобувачів освіти щодо їхнього досвіду проходження педагогічної практики у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Практична значущість цього дослідження полягає в необхідності врахування особливостей фізичного розвитку, психологічних потреб дітей різного віку та створення безпечного й сприятливого середовища для їх розвитку під час проходження педагогічної практики студентами в дитячих оздоровчих таборах.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та загальних висновків, списку використаних джерел, що налічує 59 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 93 сторінки, із них 75 сторінок основного тексту. У роботі вміщено 3 додатки (9 сторінок).

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ

1.1. Державний запит на розв'язання проблеми оздоровлення та відпочинку дітей України

Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку (далі за текстом – ДЗОВ) відіграють ключову роль у фізичному, психологічному та соціальному розвитку дітей. ДЗВО пропонують унікальне поєднання відпочинку, навчання та соціалізації, спрямовані на здорове виховання молодого покоління. Важливість таких закладів зростає в умовах сучасного суспільства, де стрімкий темп життя та високий рівень стресу часто впливають на дітей. Отже, як зауважує С. Цуприк, «виникла необхідність переосмислення цілей, завдань і змісту підготовки майбутніх фахівців, традиційних підходів до діяльності дитячих оздоровчих закладів з метою забезпечення активного відпочинку, орієнтованого на гуманізацію виховання, налагодження суб'єкт-суб'єктних стосунків дітей і дорослих, застосування сучасних технологій і методів педагогічного впливу на особистість, створення умов для розвитку вихованців, їхніх здібностей та інтересів» [55].

Сьогодні можемо говорити про значення ДЗОВ у психологічному фізичному, соціальному та освітньому аспектах. Зокрема психологічний аспект оздоровчих закладів полягає у створенні безпечного та підтримуючого середовища, де діти можуть відпочивати від навчального процесу. Відпочинок у таких місцях дає змогу дітям відновити ментальні ресурси, знижуючи рівень тривоги та стресу. Крім того, дитячі заклади оздоровлення надають можливість для самовираження та розвитку креативності через різноманітні творчі та спортивні заходи.

Фізичний розвиток у таких установах також є важливим аспектом. Фізична активність, забезпечувана широким спектром спортивних та розважальних заходів, сприяє зміцненню здоров'я дітей. Регулярні заняття спортом і зовнішня діяльність у природному середовищі допомагають підтримувати фізичну форму, покращують координацію рухів та зміцнюють імунну систему.

Соціальний розвиток дітей у дитячих оздоровчих закладах є невід'ємною частиною їхньої діяльності. Взаємодія з однолітками та участь у групових активностях сприяють розвитку комунікативних навичок та емпатії. Діти вчаться працювати в команді, вирішувати конфлікти та будувати міцні дружні відносини. Також, перебування у цих закладах допомагає дітям адаптуватися до різних соціальних ситуацій, формуючи в них впевненість та самостійність.

Освітній потенціал дитячих оздоровчих закладів не можна недооцінювати. Через ігрові методики та неформальне навчання діти здобувають нові знання та навички, які є важливими для їхнього всебічного розвитку. Освітні програми, спрямовані на природознавство, екологію, мистецтво та інші сфери, розширюють світогляд дітей, стимулюючи їхню цікавість та прагнення до пізнання.

Утім на сьогодні, за даними КМ України (Розпорядження «Про схвалення Концепції Державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року», 2021 р.), діти України потребують значної підтримки з боку держави, потребують підтримки і самі ДЗОВ.

У документі зокрема сказано, що «кількість закладів, що функціонують, зменшується. Так, за даними місцевих органів виконавчої влади, у 2016 році функціонував 521 заклад, у 2017 році - 507, у 2018 році - 453, у 2019 році – 404», і це попри те, що «За даними Держстату, щороку зменшується кількість дітей віком до 17 років, при цьому рівень їх захворюваності підвищується. Національна академія медичних наук констатує, що 80 відсотків випускників шкіл мають хронічні захворювання.

Так, у 2019 році в Україні було зареєстровано 163886 дітей з інвалідністю, у 2018 році - 161594, у 2016 році - 156099, що становить близько 2 відсотків усього дитячого населення країни. У 2017 році кількість дітей, яким вперше було встановлено групу інвалідності, становила 16424, у 2016 році - 16311» [39].

Відпочинок та оздоровлення дітей в Україні регулюється комплексом законодавчих та нормативних актів, що забезпечують їх права і гарантії у цій сфері. Основними документами є:

- Закон України «Про оздоровлення і відпочинок дітей» (2008 р.), яким визначено правові, економічні та соціальні основи організації оздоровлення і відпочинку дітей. У Законі містяться положення про різні форми оздоровлення та відпочинку, вимоги до умов перебування дітей у відповідних закладах, а також засоби державної підтримки у цій сфері;

- Закон України «Про охорону дитинства» (2001 р.), яким закріплено основні права дітей та механізми їх захисту, в тому числі у контексті оздоровлення та відпочинку;

- Закон України «Про позашкільну освіту» (2000 р.) регулює питання позашкільної освіти, яка часто включає різноманітні форми оздоровчої діяльності та дозвілля для дітей;

- Постанова КМ України «Про затвердження Порядку направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету» (2009 р.) встановлює механізми та критерії для направлення дітей до відповідних закладів, враховуючи державне фінансування;

- Постанова КМ України «Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку» (2009 р.) визначає стандарти, яких повинні дотримуватися заклади оздоровлення та відпочинку для дітей, включно з вимогами до умов проживання, харчування, медичного обслуговування та безпеки;

- Наказ Міністерства молоді та спорту «Про затвердження Державного соціального стандарту оздоровлення та відпочинку дітей» (2009 р.) встановлює державні стандарти для організації оздоровлення та відпочинку дітей, що забезпечують їх фізичний та психологічний розвиток.

Задля визначення ключових понять нашої роботи, ми звернулися до вказаних вище документів, зокрема до Закон України «Про оздоровлення і відпочинок дітей» (2008 р.), відповідно до якого:

- *дитячий заклад оздоровлення та відпочинку* – «постійно або тимчасово діючий, спеціально організований або пристосований заклад, призначений для оздоровлення, відпочинку, розвитку дітей, що має визначене місце розташування, матеріально-технічну базу, кадрове забезпечення та технології для надання послуг з оздоровлення та відпочинку дітей відповідно до державних соціальних стандартів надання послуг з оздоровлення та відпочинку»;

- *відпочинок* – «комплекс спеціальних заходів соціального, виховного, медичного, гігієнічного, спортивного характеру, що забезпечують організацію дозвілля дітей, відновлення фізичних і психічних функцій дитячого організму, сприяють розвитку духовності та соціальної активності дітей, що здійснюються в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку протягом відпочинкової зміни»;

- *оздоровлення* – «комплекс спеціальних заходів соціального, виховного, медичного, гігієнічного, спортивного характеру, спрямованих на поліпшення та зміцнення фізичного і психічного стану здоров'я дітей, що здійснюються в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку протягом оздоровчої зміни» [36].

Вказаний Закон, за слушним зауваженням О. Філоненко [52, с. 220-221], після ухвалення Закону «Про оздоровлення та відпочинок дітей» відкрив нову еру в сфері дитячого оздоровлення та відпочинку в Україні. З його прийняттям з'явилася чітка нормативно-правова основа для організації та проведення оздоровчих заходів, встановлюючи конкретні повноваження та

обов'язки органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Закон визначає принципи створення, функціонування та управління дитячими закладами оздоровлення, встановлюючи юридичні, фінансові та організаційні рамки їх діяльності.

Впровадження цього законодавства засвідчило зростаючу увагу держави до питань оздоровлення дітей, надаючи їм більше можливостей для відновлення здоров'я та повноцінного відпочинку. Науковий погляд на цей процес розкриває, що підвищення якості оздоровчих послуг пов'язане з кваліфікацією персоналу, який працює у цій сфері. Тому особлива увага приділяється підготовці фахівців, здатних організовувати та проводити ефективні оздоровчі та відпочинкові заходи для дітей.

Закон також забезпечує захист прав дітей під час їх перебування в оздоровчих закладах, визначаючи чіткі норми щодо безпеки та якості послуг. Він враховує потреби різних категорій дітей, в тому числі дітей із особливими потребами, створюючи умови для їхнього інклюзивного оздоровлення та відпочинку, що сприяє розвитку інклюзивної освіти та соціалізації дітей, що є важливим кроком у забезпеченні рівних можливостей для всіх дітей. В контексті цього законодавства важливу роль відіграє також співпраця між різними установами та організаціями, що займаються питаннями оздоровлення дітей, оскільки дозволяє обмінюватися досвідом щодо розвитку інноваційних підходів до оздоровлення та відпочинку, а також забезпечує ефективне використання ресурсів для досягнення максимального позитивного ефекту.

Таким чином, прийнятий Закон «Про оздоровлення та відпочинок дітей» став значним кроком у розвитку оздоровчої сфери в Україні. Він заклав основи для якісного та безпечного відпочинку дітей, сприяє підвищенню професійної компетентності кадрів, які працюють у цій галузі, та забезпечує ефективне використання державних та місцевих ресурсів для організації оздоровчих заходів. Науковець наголошує, що у статті 32 «Працівники дитячих закладів оздоровлення та відпочинку» пункт 3

зазначено, що «для роботи в дитячих залучатися студенти педагогічних... навчальних закладів» [36], що актуалізує проблему саме в аспекті професійної підготовки майбутніх учителів.

Також звертаємо увагу на ще один важливий документ, яким регламентовано роботу ДЗОВ – «Типове положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку», 2009 [34]. У документі визначені ключові принципи організації та функціонування таких закладів. Вони охоплюють широкий спектр питань, від організаційно-правових основ діяльності закладу до міжнародним співробітництвом. Особлива увага приділяється порядку прийому дітей, організації виховного процесу, умовам харчування, медичного обслуговування, а також управлінню, кадровому та фінансовому забезпеченню закладів.

Правилами прийому дітей у дитячі оздоровчі заклади вимагається детальне врахування потреб і безпеки кожної дитини. Оздоровчо-виховний процес та процес відпочинку в цих закладах має бути організований так, щоб забезпечити всебічний розвиток дитини, враховуючи її фізичні, психологічні та освітні потреби. Харчування та медичне обслуговування в таких закладах повинні відповідати високим стандартам якості та безпеки. Управління дитячими закладами оздоровлення та відпочинку передбачає ефективне керівництво та адміністрування, забезпечення дотримання усіх норм та стандартів, передбачених законодавством. Кадрове забезпечення має особливе значення, адже від кваліфікації та досвіду персоналу залежить якість виховної роботи та оздоровлення дітей. В цьому контексті важлива роль відводиться студентам педагогічних, медичних та інших навчальних закладів, які залучаються до роботи в оздоровчих таборах. Перед початком роботи студенти повинні пройти спеціалізовану підготовку відповідно до вимог Міністерства сім'ї, молоді та спорту України.

Фінансово-господарська діяльність та матеріально-технічна база дитячих закладів також є важливими, адже від їх стану залежить можливість забезпечення належних умов для дітей. Державний контроль за діяльністю

таких закладів забезпечує дотримання усіх встановлених вимог та стандартів. Зрештою, міжнародне співробітництво відкриває нові можливості для обміну досвідом, впровадження інноваційних методик та підходів у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, вказане, на думку укладачів, сприяє підвищенню якості оздоровчих послуг та впровадженню кращих світових практик.

Відтак, попри наявність наведених вище нормативних документів, зважаємо на те, що переважна їх кількість відноситься до першого десятиліття ХХІ ст., тож потребує оновлення відповідно до реалій сьогодення. Тому звертаємо увагу на важливий документ, що був ухвалений КМ України у 2021 р. «Про схвалення Концепції Державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року» [39], якою аналізуються причини виникнення проблеми та визначаються оптимальні шляхи її розв'язання. Попри безумовне своєчасне видання Розпорядження, звертаємо увагу на його зміст саме в аспекті «шляхів» подолання проблеми та констатуємо практичну відсутність тут педагогічного (чи виховного) складника. З 13 позицій наведених у документі, можемо виокремити лише три, що мають педагогічне спрямування: «удосконалення механізму та підвищення якості кадрового забезпечення закладів», «забезпечення надання безпечних, високоякісних і доступних послуг у сфері оздоровлення та відпочинку дітей» та «створення умов для відпочинку дітей шкільного віку з метою профілактики бездоглядності дітей та підлітків під час літніх канікул шляхом організації профільних, спортивних, наметових містечок тощо» [39]. Отже, з позицій держави, головним залишаються організаційні аспекти, у той час як розв'язання змістових проблем залишається у полі пошуку наукової спільноти.

Узагальнюючи, вважаємо за необхідне зазначити, що стратегічне завдання держави полягає у розвитку механізмів, що забезпечують соціальний захист дитини, включаючи гарантування прав на оздоровлення та відпочинок. О. Кечик та О. Харченко, з цього приводу зазначають, що

«охоплення дітей організованими формами оздоровлення й відпочинку в канікулярний період також забезпечує їхню зайнятість, попереджує явище бездоглядності, дає можливість продовження виховного процесу й розвитку творчих здібностей дітей у вільний від навчання період» [18, с.90-91].

У цілому, ДЗОВ є важливим елементом у розвитку здорової та гармонійної особистості. Вони відіграють незамінну роль у формуванні фізичного здоров'я, емоційного благополуччя, соціальних навичок та інтелектуального розвитку дітей. Умови та можливості, які пропонують ці заклади, створюють оптимальне середовище для всебічного розвитку молодого покоління. Отже саме ДЗОВ сьогодні покликані розв'язати проблему оздоровлення дітей, підготовки гармонійно розвиненого нового покоління. Крім того, зважаємо на твердження Н. Олійник: «Програми виховання (у ДЗОВ – В.А.) формуються з урахуванням особливостей кожного дитячого закладу, властивостей педагогічних колективів, їх досвіду. Позитивна результативність можлива за умови оперативного соціального орієнтування, відображення у них національних, економічних, культурних особливостей сучасного українського суспільства» [25].

Також звертаємо увагу на причини виникнення проблеми роботи ДЗОВ, виокремленні у цитованому вище документі), тут серед низки факторів називається і «недосконалість системи добору, підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері надання послуг з оздоровлення та відпочинку дітей» [39].

Уважне ознайомлення із нормативно-правовими актами, що регулюють питання оздоровлення та відпочинку дітей, розкриває особливу увагу укладачів до кваліфікації педагогічних кадрів. В цих документах виявляється тенденція до залучення студентів педагогічних спеціальностей до організації та проведення виховної роботи з дітьми, особливо під час літніх канікул. Подібний підхід має на меті не лише підвищення якості виховної роботи, але й розвиток професійних навичок у майбутніх педагогів. Державне регулювання у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, таким чином,

спрямоване не тільки на забезпечення високоякісної оздоровчої діяльності, але й на підготовку майбутніх педагогів. Це підкреслює необхідність інтеграції теоретичної підготовки з практичними навичками. Тому значної ваги набуває питання підготовки педагогічних працівників до роботи у закладах такого рівня, зважаючи на швидкоплинні умови та виклики сьогодення. Можливо, найбільшу категорію працівників ДЗОВ представляють студенти педагогічних закладів освіти, у яких цей вид роботи входить до обов'язкової складової освітньо-професійної програми.

1.2. Підготовка майбутніх учителів до роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку як об'єкт вітчизняних науково-педагогічних досліджень

Педагогічна практика в літніх оздоровчих таборах чи дитячих закладах оздоровлення та відпочинку є значущою частиною навчального процесу для студентів-педагогів. Вона не тільки допомагає у засвоєнні теоретичних знань про форми, методи та зміст виховної роботи, але й створює унікальні умови для практичного застосування цих знань. На думку О. Яковлевої, «саме в ході цієї практики у майбутніх учителів формується вміння творчо застосовувати теоретичні знання, здійснювати багатоваріантне планування своєї діяльності та діяльності дитячого колективу, особливо в тих умовах, коли школярі знаходяться поза сім'єю» [59, с.2]. Про виключне значення для майбутнього педагога цього виду практики пише і А. Балацінова, яка констатує, що ця практика «не лише розширює, поглиблює та закріплює психолого-педагогічні знання студентів, а й створює умови для набуття ними досвіду самостійної організації життя та діяльності тимчасового дитячого колективу під час літнього відпочинку, сприяє удосконаленню їх конструктивних, організаторських, комунікативних, творчих умінь, готує до виконання виховних функцій тощо» [2, с.67].

Водночас науковці зазначають наявність проблем у підготовленості студентів до роботи у ДЗОВ. Зокрема О. Цуприк [55] наголошує, що

важливим аспектом роботи ДЗОВ є готовність студентів-вожатих до виконання своїх професійних обов'язків. Сучасна реальність вимагає від педагогів не тільки вміння контролювати дотримання правил поведінки та режимних вимог, а й здатність до творчого підходу в організації дозвілля дітей. Проте, досвід показує, що багато студентів стикаються з труднощами в реалізації цих завдань. Часто студенти не мають достатнього рівня теоретичної підготовки. Нестача знань у сфері психології, педагогіки та методики виховної роботи ускладнює їх діяльність у ДЗОВ. Окрім цього, важливими є також організаторські, комунікативні, прогностичні та діагностичні уміння, які необхідні для ефективного взаємодії з дітьми та управління групою.

Проблема особистісної незрілості студентів також є критичною. Їхня недостатня життєва та професійна досвідченість часто призводить до труднощів у встановленні авторитету серед дітей, у розробці та реалізації ефективних виховних програм. Відсутність досвіду виховної роботи та творчого підходу до виконання завдань становить значну перешкоду у роботі. Ще однією проблемою є невміння студентів організувати дозвілля дітей в умовах фізичної активності. Це вимагає від вожатих не лише фізичної підготовки, але й уміння мотивувати дітей, враховуючи їхні індивідуальні особливості та потреби. Стереотипність мислення та відсутність гнучкості в підходах до виховання суттєво знижує ефективність роботи вожатих. Крім того, спілкування з дітьми, які мають певні хвороби чи залежності, вимагає особливих знань та навичок. Брак підготовки у цій сфері призводить до розгубленості студентів та неможливості надання необхідної підтримки та допомоги цим дітям.

Загалом, виходячи з цих проблем, стає зрозумілим, що підготовка студентів до роботи у дитячих здоров'ях вимагає більш ґрунтовного підходу. На думку С. Цуприк, потрібно зосередити увагу на розвитку необхідних теоретичних знань, практичних навичок, а також на формуванні емоційної

зрілості та професійної компетентності. Тільки в такому випадку можливе досягнення високих результатів у виховній роботі з дітьми.

Науковці підкреслюють, що залучення дітей до різноманітних оздоровчих заходів у канікулярний період сприяє їх активному дозвіллю. Такі заходи забезпечують дітей змістовними заняттями, що знижує ризик виникнення бездоглядності та соціально негативних поведінкових моделей. Особливо важливим є аспект продовження виховного процесу поза межами формального навчального середовища. Ефективність ДЗОВ у розвитку фізичних навичок дітей є беззаперечною. Систематичні заняття спортом, ігри на свіжому повітрі та елементи фізичної культури сприяють зміцненню здоров'я, підвищенню витривалості та координації рухів. Особливо цінним є те, що діти мотивуються до ведення активного та здорового способу життя, що є важливим у формуванні довготривалих здорових звичок. Організовані форми оздоровлення створюють умови для неперервного освітнього процесу, де діти мають можливість розвивати свої творчі здібності та набувати нових навичок.

Також наголошується на важливості індивідуального підходу в організації таких заходів. Врахування індивідуальних потреб та інтересів кожної дитини дозволяє створити умови для її гармонійного розвитку. Це може включати спеціалізовані гуртки, спортивні секції або майстер-класи, які сприяють розвитку певних навичок або зацікавлень дітей.

Крім того, інтеграція оздоровчих заходів з освітнім процесом допомагає формувати у дітей соціальні та емоційні компетенції. Психоемоційний розвиток у таких установах не менш важливий. Діти, перебуваючи в оздоровчих таборах, вчаться взаємодіяти з однолітками, долати соціальні бар'єри та розвивати навички ефективного спілкування. Спільні ігри, змагання та групові активності сприяють формуванню навичок командної роботи, взаємопідтримки та толерантності. Таке середовище сприяє зниженню рівня тривожності та підвищенню самооцінки дітей. Через

участь у колективних заходах діти навчаються взаємодії, командній роботі, розвивають комунікативні навички та емпатію.

Під час цієї практики особлива увага приділяється розвитку креативності та інноваційного підходу. Майбутні вчителі вчаться застосовувати різні форми та методи виховної роботи, експериментуючи з нетрадиційними підходами та адаптуючи їх до динамічного середовища оздоровчого табору. Така практика сприяє формуванню гнучкості мислення, здатності швидко реагувати на змінні обставини та ефективно керувати дитячим колективом, особливо коли діти перебувають поза звичним сімейним оточенням. Важливим аспектом педагогічної практики в оздоровчих таборах є здатність адаптувати навчальний процес до відкритого і неконтрольованого середовища. Тут майбутні вчителі навчаються використовувати природне середовище та різноманітні ресурси табору для організації освітніх та розважальних заходів.

Робота в оздоровчих таборах також вчить будувати відносини на основі взаємоповаги та довіри, що є ключовими компонентами успішної виховної діяльності. У практиці акцент робиться на розвитку комунікативних навичок, здатності до емпатії та розуміння психологічних аспектів взаємодії з дітьми. Це допомагає майбутнім вчителям бути не тільки наставниками, але й друзями та підтримкою для дітей у непростому процесі дорослішання.

Крім того, перебування в оздоровчому таборі дає можливість майбутнім педагогам вивчати та аналізувати поведінку дітей у неформальному середовищі, що допомагає їм краще розуміти внутрішній світ учнів, їхні інтереси, страхи та очікування. Набуті знання та досвід цінні для розробки ефективних стратегій виховання та навчання, які враховують індивідуальність кожної дитини.

Значення цієї практики також полягає в можливості студентів-педагогів розвивати власні педагогічні здібності та творчість. Вони мають можливість експериментувати з різними методами виховання, адаптувати їх до конкретних умов та потреб дітей, а також вчитися від своїх успіхів та

помилки. За справедливим зауваженням Ю. Підборського, «педагогічна практика в літніх оздоровчих закладах зближує студентів з дітьми, допомагає глибше зрозуміти їхні вікові та індивідуальні особливості» [29, с.231].

Важливим аспектом є також підтримка психологічного благополуччя дітей через організацію їхнього дозвілля і оздоровлення.

У сфері педагогічних досліджень виділяємо низку ключових напрямів, зосереджених на підготовці майбутніх педагогів до ефективної роботи, особливо у контексті дитячого оздоровлення та відпочинку та викладання фізичної культури.

Підготовка студентів до організаційно-виховної практики в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку досліджується А. Балациною [2]; на аналізі впровадження рекреаційно-оздоровчих програм у літніх оздоровчих таборах, на що зосереджені О. Галата та О. Ложечко [9]; формування комунікативних умінь майбутніх учителів у процесі виховної роботи в оздоровчих таборах, узагальнене О. Яковлевою [59]; проблеми та шляхи підготовки майбутніх педагогів до роботи в дитячих оздоровчих таборах є предметом робіт В. Кошеля, А. Кошель та І. Трубавіної [20].

Науковці вивчають зарубіжний досвід організації фізкультурно-оздоровчої роботи (Р. Рижик, Б. Пангелов [28]), який допомагає у розробці ефективних методик для українських умов. Іншим важливим напрямком є впровадження здоров'язбережувальних технологій у контексті підготовки майбутніх учителів (А. Здіховський [16]), що підкреслює значення оздоровчої діяльності у педагогічному процесі. Дослідження в галузі підготовки майбутніх учителів фізичної культури через участь у літніх таборах (І. Палатний [27], О. Палатна [27], І. Рядинська [45], В. Санжаров [45]) відкриває перспективи для розвитку професійних навичок та компетентностей студентів. Також актуальним є дослідження використання практики в літніх таборах для формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти (Н. Брижак [7], О. Мішкулинець [7]), яке відіграє ключову роль у підготовці кваліфікованих фахівців. Крім того, особлива

увага приділяється підготовці майбутніх учителів до виховної роботи з дітьми в період літніх канікул у контексті сучасних законодавчих змін (Філоненко О.), що демонструє важливість правового регулювання в цій сфері.

Г. Чернишова [56] у своїх роботах фокусується на організаційно-педагогічних умовах, що сприяють підвищенню ефективності літньої педагогічної практики студентів. Вона звертає увагу на важливість структурованого підходу до підготовки, забезпечення якісних методичних матеріалів та взаємодії з оздоровчими закладами. О. Кечик та О. Харченко [18] зосереджуються на формуванні професійної готовності майбутніх педагогів до роботи з дітьми в літніх дитячих оздоровчих таборах. Вони вивчають ключові компетенції та навички, необхідні для ефективної виховної роботи в таких специфічних умовах. М. Наказний [22] займається питанням підготовки педагогів до проектування діяльності дитячих оздоровчих закладів, акцентуючи увагу на важливості створення освітнього простору, що відповідає потребам дітей та сприяє їх розвитку. Ю. Підборський [29] зосереджується на формуванні практичної готовності майбутніх учителів до роботи в літніх оздоровчих закладах. Його робота відображає значення практичного досвіду та вміння адаптувати освітні методи до специфіки літнього оздоровчого середовища. М. Данилко [14] фокусується на формуванні готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури. Він вивчає аспекти підготовки, що сприяють розвитку фізичних, методичних та виховних навичок, необхідних для ефективного викладання фізичної культури.

Таким чином, наукові дослідження в Україні активно розглядають різні аспекти використання літніх оздоровчих таборів, підкреслюючи їх значення у педагогічній практиці та професійній підготовці. Усі ці дослідження вносять значний вклад у розвиток педагогічної науки, відкриваючи нові горизонти для підготовки кваліфікованих педагогів, готових до ефективної роботи у різноманітних освітніх середовищах

Належна підготовка педагогів до роботи в дитячих оздоровчих закладах вимагає від них не тільки професійних знань, але й розуміння психології дитини, вміння створити безпечне та стимулююче середовище для її розвитку. Окрім академічних знань, педагоги мають володіти навичками організації дозвілля дітей, їхнього оздоровлення та психологічної підтримки.

Узагальнений погляд науковців (О. Яковлева [59, с.2]) на практику у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку дозволяють їм виокремити особливості цієї практики, яка полягає у вмінні оперативно створювати унікальний дитячий колектив. На відміну від класного середовища у школі, табірне оточення характеризується гнучкістю та змінністю, що дає змогу кандидатам на вчителів розвивати навички адаптації та творчого підходу до виховання. Педагогічні кадри вчаться розробляти комплексні плани діяльності, враховуючи не лише вікові особливості дітей, але й географічні та часові рамки табору. Також, під час практики в таборі, майбутні вчителі приймають на себе роль керівників та ініціаторів дитячих заходів, що включає в себе не тільки виховну, але й організаційну діяльність, підтримуючи та розвиваючи самостійність та креативність дітей.

Окрім того, праця в таборі наділяє майбутніх учителів важливою юридичною відповідальністю за життя та здоров'я дітей. Вони вчаться вирішувати конфліктні ситуації, надавати першу допомогу та забезпечувати безпеку учасників. Працюючи в таборі, майбутній учитель виступає як заміна батьків для дітей, що сприяє розвитку в ньому відчуття відповідальності та емпатії. Вони навчаються розуміти та підтримувати дітей, розвиваючи такі важливі якості як терпіння та витримка. На завершення, досвід роботи в оздоровчому таборі надає майбутнім педагогам безцінні знання в області дитячої психології. Вони вивчають індивідуальні характеристики кожної дитини, їхні інтереси, здібності та потреби, цей досвід дає змогу більш ефективно підходити до процесу виховання та навчання у майбутньому.

Аналізуючи наукові роботи в галузі педагогіки, можна відзначити важливість міркувань А. Здіховського щодо підготовки майбутніх педагогів.

Основна увага при цьому звертається на професійну підготовку, яка включає в себе різні аспекти виховної діяльності. Серед них особливе місце займає підготовка до створення умов для зміцнення фізичного та психічного здоров'я дітей. Важливими завданнями педагогічної професії, згідно з позицією А. Здіховського, є належна організація оздоровлення та відпочинку, охорона життя та здоров'я дітей, захист їхніх інтересів, а також навчання молодших поколінь основам здорового способу життя [16, с.9].

Окрім цього, важливість літньої педагогічної практики в оздоровчих таборах для студентів-педагогів, як це висвітлено в дослідженнях О. Філоненко [52, с.220], не можна недооцінити. Така практика є ключовою складовою підготовки вчителів, оскільки вона забезпечує практичне застосування набутих знань і методів. Літня практика в оздоровчих таборах дозволяє студентам розвивати власні навички у веденні виховної роботи, здійснювати самостійні дії та ефективно реалізовувати педагогічні ідеї. Вона стає майданчиком для першого важливого досвіду в педагогічній діяльності та вимагає від майбутніх вчителів використання всіх здобутих у ЗВО психолого-педагогічних знань, високої відповідальності та добросовісності.

Таким чином, підготовка студентів до педагогічної діяльності у ЗВО має комплексний характер, включаючи теоретичні знання та практичні навички. Важливим аспектом є розуміння відповідальності за здоров'я та благополуччя дітей, а також навчання основам формування здорового способу життя серед молодшого покоління.

Ю.Підборський підкреслює, що «виконуючи функціональні обов'язки вожатого, вихователя, керівника дитячого колективу, студенти глибше проникають у суть педагогічної діяльності, адаптуються до ролі вихователя, відчують себе повноцінними педагогами. Вони застосовують професійні знання, уміння й навички, уступаючи у взаємовідносини з дітьми, педагогічним колективом табору» [29, с.231].

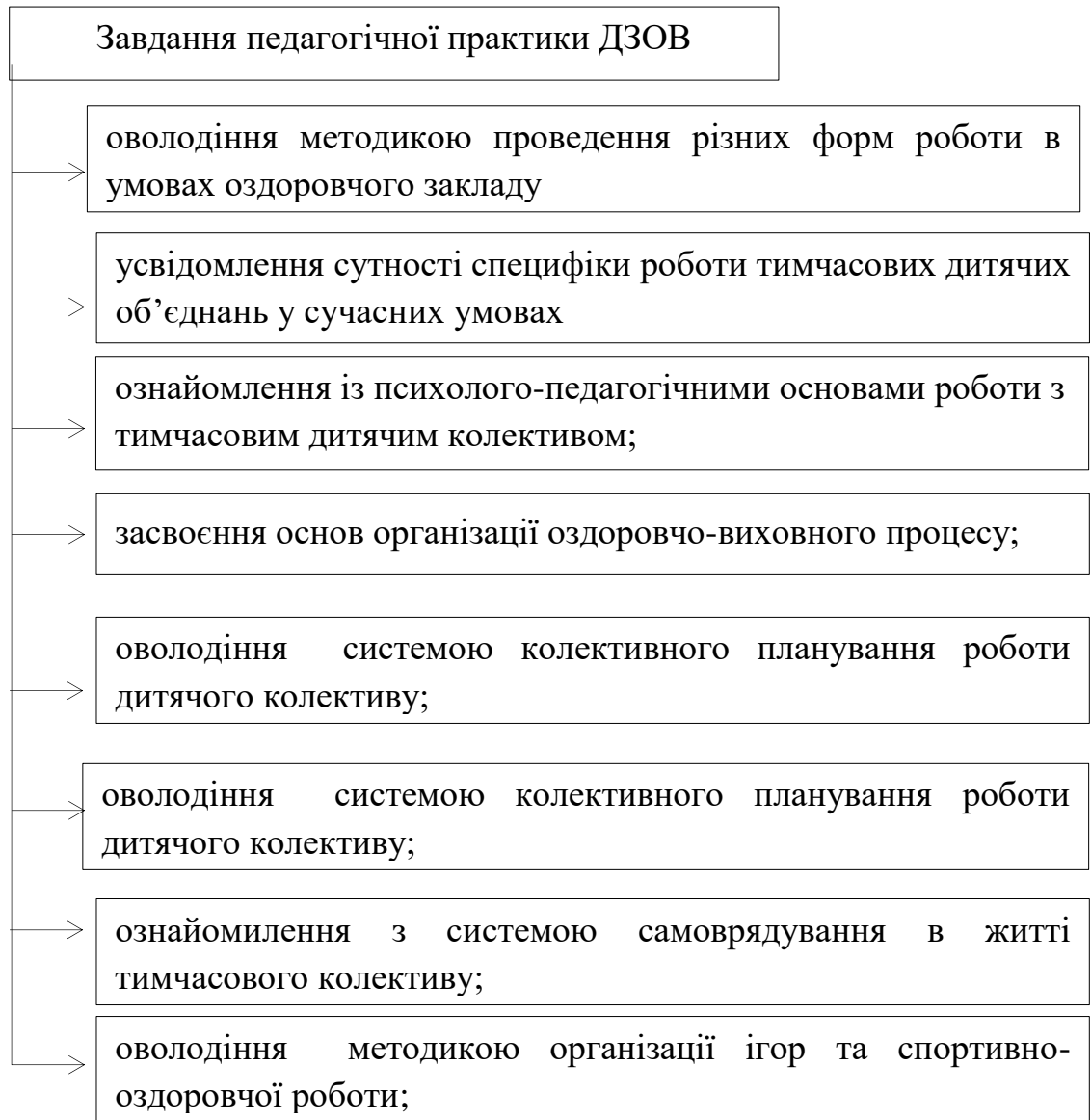

Рис. 1.1. Завдання педагогічної практики в ДЗОВ за Ю. Підборським [29].

У своїх працях науковці визначають етапи підготовки студентів до літньої педагогічної практики. Ю. Підборський [29, с.231], зокрема, з цього приводу зазначає, що ключовими фазами є передпрактична підготовка, методологічне забезпечення, керівництво під час практики, співпраця з базами практики, консультативна підтримка студентів, аналітична робота в процесі практики, підсумковий аналіз результатів та моніторинг ефективності практики.

Рис.1.2. Етапи проведення практики за Ю. Підборським [29].

Узагальнення поглядів педагогів-практиків (Н. Олійник [24; 25; 26], Ю. Підборський [29], С. Цуприк [53; 54; 55]) дозволяє нам систематизувати зміст виховної роботи студентів у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. Особлива увага приділяється вивченню та застосуванню методів педагогіки співробітництва, які є важливими для ефективної взаємодії з дітьми в оздоровчому таборі.

Зокрема Н. Олійник [25] вважає, що основу ефективного виховного процесу ДЗОВ становить індивідуальний підхід до кожної дитини. Цей підхід ґрунтується на детальному аналізі індивідуальних прагнень, бажань, здібностей та особливостей кожного вихованця. Важливим є також врахування різних вікових, соціальних та регіональних особливостей дітей, що сприяє створенню гармонійної та всебічно розвиненої особистості. водночас важливу роль відіграє й колективний аспект виховання. Це означає формування у дітей навичок співпраці, взаємодопомоги та колективної творчості. Такий підхід має на меті розвиток у дітей здатності до командної роботи, підвищення їх соціальної активності та вміння працювати над спільними проектами.

Особливу увагу у виховному процесі варто приділяти розвитку національної самосвідомості. Активізація національного виховання може включати в себе ознайомлення дітей з історією та культурою своєї країни, практикування народних традицій та звичаїв, а також вивчення державної мови. Важливим компонентом методичного забезпечення виховних програм є менеджмент сучасних захоплень дітей. Врахування інтересів та хобі дітей дозволяє зробити виховний процес не тільки ефективним, але й цікавим для вихованців. Залучення дітей до участі у програмних, варіативних проектах під час канікул сприяє їх активному дозвіллю, дозволяє розвивати творчі здібності та інтелектуальний потенціал. Час, проведений у дитячому оздоровчому закладі, повинен бути максимально насиченим корисним досвідом, що досягається через різноманітність виховних та освітніх

активностей, які дозволяють дітям отримувати нові знання та навички, розвивати фізичні та інтелектуальні здібності.

Отже, синтез індивідуального та колективного підходів, з одного боку, та акцент на національному вихованні та врахуванні індивідуальних захоплень дітей, з іншого, на думку Н.Олійник [25], формує унікальну виховну конструкцію. Ця конструкція сприяє всебічному розвитку особистості дитини, готуючи її до активної та відповідальної участі в суспільному житті.

Програма навчальної практики включає різноманітні аспекти педагогічної діяльності, такі як *пізнавальна, соціально-громадянська, організаторська, художньо-естетична, спортивно-оздоровча, трудова, природознавча, екологічна та туристично-краєзнавча*. Такий підхід спрямований на всебічний розвиток особистості дитини, а також на формування у студентів умінь і навичок, необхідних для ефективною виховної роботи.

На етапі підготовки до практики особлива увага приділяється розвитку у студентів навичок збору і аналізу інформації про дітей, які будуть відвідувати табір. Це включає складання анкет для батьків, що дозволяє зібрати важливі дані про дітей, їх зацікавлення, особливості та потреби. Такий підхід сприяє кращому розумінню кожної дитини та підготовці до індивідуального підходу в роботі.

Крім того, студентам надаються знання та навички в області санітарно-гігієнічного виховання. Вони вчаться організовувати та проводити заняття з дотримання правил особистої гігієни, здорового способу життя, що є невід'ємною частиною оздоровчої діяльності в таборах.

Резюмуючи, комплексний підхід до підготовки студентів до роботи в літніх оздоровчих таборах включає широкий спектр діяльностей, спрямованих на розвиток педагогічних компетенцій, навичок комунікації, організаторських здібностей та здатності до ефективною взаємодії з дітьми.

Це дозволяє студентам ефективно виконувати свої обов'язки та сприяти всебічному розвитку дітей у літніх оздоровчих таборах.

Нам видається цікавою позиція Ю. Підборського [29] який виокремлює низку умов досконалення практики студентів у ДОТ:

- *забезпечення* студентів сучасними інструктивно-методичними та довідковими матеріалами з методики виховної роботи в літніх оздоровчих таборах (передбачає наявність вичерпної інформації про ефективні підходи та техніки у виховній роботі);

- *орієнтація студентів* на інноваційну діяльність у літньому оздоровчому таборі (включає заохочення до використання новітніх методів та підходів у роботі з дітьми, що сприяє їхньому креативному та всебічному розвитку);

- *удосконалення структури, змісту, форм і методів* проведення навчальної практики «Підготовка студентів до роботи з дітьми в умовах оздоровчого табору» (передбачає постійне оновлення та адаптацію навчального процесу до сучасних освітніх тенденцій та потреб);

- *проведення засідань у школі вожатих* (створює платформу для обговорення педагогічних підходів, обміну досвідом та навчання в контексті реальних ситуації (Також нам видається цікавою запропонована Ю. Підборським структуру методичних рекомендацій для літньої педагогічної практики, яку ми розмітили у Додатку А.)

Висновки до першого розділу

В якості узагальнення до першого розділу маємо зазначити таке.

Стратегічне завдання України полягає у створенні ефективної системи освіти, яка б гармонійно поєднувала інтелектуальний, емоційний та фізичний розвиток дитини. Це передбачає не лише впровадження інноваційних педагогічних методів, але й забезпечення права кожної дитини на якісну освіту, оздоровлення та відпочинок. Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку відіграють вирішальну роль у фізичному, психологічному та

соціальному розвитку дітей, пропонуючи поєднання відпочинку, навчання та соціалізації, особливо важливе в умовах стрімкого темпу сучасного життя та високого рівня стресу.

Сучасні дані свідчать про зменшення кількості функціонуючих закладів оздоровлення та відпочинку для дітей в Україні, з 521 у 2016 році до 404 у 2019 році, що відбувається на тлі збільшення кількості дітей з хронічними захворюваннями та інвалідністю. Водночас, в Україні діє комплекс законодавчих та нормативних актів, що регулюють відпочинок та оздоровлення дітей, гарантуючи їх права та необхідні умови у цій важливій сфері.

Впровадження цього законодавства підкреслює зростаючу увагу держави до оздоровлення дітей і підвищення якості оздоровчих послуг, що залежить від кваліфікації персоналу, зокрема студентів педагогічних ЗВО, і приділяє особливу увагу підготовці фахівців для організації та проведення ефективних оздоровчих заходів для дітей.

Крім того вітчизняні вчені також уважно ставляться до окресленої у розділі проблематики. Вітчизняні вчені уважно ставляться до проблематики підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. Наукові дослідження в цій сфері акцентують на необхідності розвитку комплексного підходу, включаючи підготовку до організаційно-виховної практики, аналіз впровадження рекреаційно-оздоровчих програм та формування комунікативних навичок. Особлива увага приділяється інтеграції сучасних методик навчання, співпраці з оздоровчими закладами та підвищенню кваліфікації викладачів. Також важливим є вивчення зарубіжного досвіду для розробки ефективних педагогічних практик та підготовка студентів до виховної роботи з дітьми, враховуючи сучасні законодавчі зміни.

Багатоаспектність розгляду проблеми свідчить про її значущість та актуальність в сучасному освітньому контексті. Різноманітність досліджень, що охоплюють від організаційно-педагогічних умов до професійної

готовності педагогів, вказує на комплексний підхід до підготовки майбутніх фахівців для роботи в дитячих оздоровчих закладах. Це підкреслює необхідність забезпечення якісної освіти та практичної підготовки, яка відповідає сучасним вимогам та потребам дітей. З окреслених позицій літня педагогічна практика у ДЗОВ є важливим етапом у формуванні професійних компетенцій майбутніх вчителів, дозволяючи їм набути необхідний практичний досвід, який стане основою їхньої майбутньої професійної реалізації.

Зазначена практика дозволяє студентам-педагогам отримати цінний практичний досвід, сприяючи їхньому професійному зростанню. Участь у плануванні та організації оздоровчих заходів, розробці освітніх та розважальних програм для дітей допомагає майбутнім вчителям застосовувати теоретичні знання на практиці. Такий досвід не тільки підвищує їхню впевненість у власних силах, але й сприяє кращому розумінню психологічних та освітніх потреб дітей.

Водночас, участь студентів у виховній роботі в оздоровчих таборах відкриває їм можливість розвитку навичок спілкування та лідерства, критичного мислення та креативності. Практика в ДЗОВ дозволяє майбутнім педагогам адаптуватися до реальних умов роботи з дітьми, оцінювати ефективність власних методів виховання та навчання. Важливим аспектом є також вивчення та застосування інноваційних педагогічних підходів, які можуть бути впроваджені в освітній процес.

Сукупність всіх цих факторів робить ДЗОВ важливим засобом у комплексному розвитку молодого покоління. Вони є місцем, де діти не тільки отримують можливість для розваги та відпочинку, але й здобувають цінні знання, розвивають навички та формують особистість. Таким чином, літні оздоровчі табори вносять значний вклад у всебічний розвиток дітей, підготовку їх до дорослого життя та формування міцного фундаменту для їх майбутнього успіху. Педагогічна практика в ДЗОВ стає незамінною складовою професійної підготовки майбутніх учителів, що сприяє їхньому

професійному зростанню та готовності до реальних викликів освітньої діяльності.

Загалом, педагогічна практика в ДЗОВ є ключовим елементом у підготовці кваліфікованих вчителів. Вона забезпечує комплексний підхід до освіти майбутніх педагогів, розвиваючи в них не тільки професійні, але й особистісні якості, необхідні для успішної роботи в сучасному освітньому середовищі.

РОЗДІЛ 2.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО РОБОТИ В ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

2.1. Педагогічна практика у підготовці майбутнього вчителя фізичної культури: мета, завдання, напрями

Практична діяльність є невід’ємною частиною професійної підготовки майбутніх учителів, відіграючи ключову роль у їхньому навчанні та розвитку, дозволяючи їм не лише здобути необхідні навички, але й визначити напрями для подальшого самовдосконалення. Сучасні вчені стверджують виключне значення практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Зокрема у Науково-аналітичній доповіді Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України 2023 р. «Практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти: українські реалії і перспективи» [21] наголошується, що зорієнтованість на практичний компонент визначається потребами ринку праці, які стрімко трансформуються, змушуючи освітні системи адаптуватися до новітніх вимог і тенденцій. Реалізація цієї зміни передбачає переосмислення та реформування навчальних планів, програм, методик, а також удосконалення засобів технологічного забезпечення, щоб вони відповідали високим критеріям ринку праці. При цьому особлива увага приділяється гармонійному поєднанню теоретичних знань та практичних навичок, що є фундаментальним для підготовки майбутніх вчителів.

Необхідність інтеграції теорії і практики виникає через існуючі розбіжності у навчальних підходах, які часто фокусуються на теоретичній підготовці, залишаючи практичні аспекти недостатньо висвітленими. Такий дисбаланс призводить до випуску фахівців, які хоч і володіють глибокими теоретичними знаннями, однак часто знаходяться не готовими до вирішення практичних завдань і проблем сучасної освітньої сфери. Відтак, важливо

зосередити увагу на розробці та імплементації інноваційних освітніх програм та методик, які б поєднували в собі сучасні теоретичні знання та ефективні практичні вправи, спрямовані на розвиток необхідних компетенцій майбутніх вчителів. Оновлення навчальних програм має включати не лише актуальні теоретичні знання, але й акцентувати на практичному застосуванні цих знань у реальних освітніх ситуаціях. Отже, акцентування на практичному компоненті в професійній підготовці вчителів є ключовим для підвищення їх конкурентоспроможності та ефективності в сучасному освітньому просторі.

С. Гончаренко наголошував, що педагогічна практика - це «спосіб вивчення навчально-виховного процесу на основі безпосередньої участі в ньому практикантів. Мета педагогічної практики – виробити у студентів уміння й навички, необхідні в майбутній педагогічній діяльності, закріпити теоретичні знання, застосувати їх у педагогічній практиці» [12 с. 268].

Практична підготовка допомагає майбутнім учителям розуміти реальні потреби учнів, особливості освітнього процесу та методики викладання, сприяє розвитку критичного мислення та здатності аналізувати та вдосконалювати власну педагогічну практику. Власне таке розуміння сутності педагогічної практики представлене у «Положенні про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», де зокрема сказано, що метою практичної підготовки є «оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності» [32].

У контексті освітнього процесу, призначеного для майбутніх учителів, практична складова відіграє ключову роль. Вона забезпечує ефективне засвоєння теоретичних знань через їх застосування у реальних умовах. Практичні заняття дозволяють майбутнім педагогам зрозуміти сильні та

слабкі сторони власної підготовки, що є важливим для їх професійного розвитку, тобто практика з'єднує теоретичні знання з реальними навичками викладання.

Науковці звертають увагу на виявлене питання у різний спосіб: підготовка майбутніх вихователів до ефективної роботи в ДЗОВ (С. Цуприк [53]), з особливим акцентом на формування у вихованців здорового способу життя. У цьому контексті розглядається структура та зміст підготовки студентів до роботи у літніх оздоровчих таборах, де акцент робиться на важливості практичного застосування знань. Інший важливий напрям досліджень пов'язаний з професійною активністю майбутніх вчителів фізичної культури в умовах педагогічної практики (В. Черняков [57]), а також формуванням професійної компетентності у цій галузі (О. Свєртнєв, Л. Голуб [46]). Дослідження містять аналіз сучасного стану готовності студентів до діяльності у сфері фізичної культури (П. Джуринський [15]) та особливостей професійної підготовки майбутніх вчителів до здоров'язбережувальної діяльності (В. Поліщук [30]). Розглянемо позиції окремих науковців.

Так, П. Джуринський [15] підкреслює, що педагогічна практика відіграє ключову роль у професійному розвитку майбутніх вчителів, надаючи їм унікальну можливість для безпосереднього занурення в освітній процес. Основним завданням педагогічної практики є формування та вдосконалення професійних навичок та умінь студентів, включаючи здатність творчо мислити та інноваційно підходити до викладання.

Важливим аспектом є взаємодія з учнями, яка дозволяє майбутнім педагогам краще зрозуміти динаміку навчального процесу, вчитися враховувати індивідуальні потреби кожного учня та розвивати ефективні комунікативні навички. Крім того, педагогічна практика сприяє глибокому осмисленню ролі вчителя як ментора та лідера, який формує освітнє середовище, що сприяє розвитку та самореалізації учнів. Вивчення фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін у вищих

навчальних закладах надає студентам необхідний теоретичний фундамент, але без практичного застосування цих знань, підготовка вчителя залишається неповною. Тому педагогічна практика виступає як інтегральна складова освітнього процесу, що забезпечує гармонійне поєднання теорії та практики.

У межах педагогічної практики, студенти мають можливість не лише випробувати різноманітні методики викладання, але й розвивати власні підходи, що адаптуються до конкретних освітніх контекстів. Важливою є також співпраця з досвідченими вчителями та менторами, які можуть надати цінні поради та направлення, сприяючи більш глибокому розумінню педагогічної професії. Зрештою, педагогічна практика є вирішальним етапом у формуванні компетентного та інноваційного педагога, готового до ефективної роботи у сучасному освітньому середовищі. Вона дозволяє майбутнім вчителям не просто оволодіти необхідними навичками, але й глибоко зрозуміти значення та відповідальність своєї професії, стаючи каталізатором позитивних змін у сфері освіти.

Про це пишуть й інші сучасні вчені вказуючи, що «одним із найважливіших показників професійної майстерності майбутнього вчителя фізичної культури, його готовності до майбутньої педагогічної діяльності виступає професійна активність під час проходження ним педагогічної практики в загальноосвітній школі. Вона виступає органічною частиною навчально-виховного процесу факультетів фізичного виховання. Практика дозволяє виявити рівень професійної майстерності та готовності до навчально-виховної діяльності майбутніх педагогів, а також визначити шляхи для подальшого вдосконалення їхньої професійної підготовки» [57]. Утім у цитованому вище фрагменті, як і у переважній більшості публікацій на тему практичної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури (О. Свєртнєв, Л. Голуб [46]), передусім звертається увага на підготовку майбутнього вчителя фізичної культури для роботи у школі. Зокрема О. Свєртнєв та Л. Голуб [46, с.94], зазначають, що сучасні виклики у сфері фізичного виховання вимагають від вчителів фізичної культури не лише

глибоких теоретичних знань, але й високого рівня практичних навичок, адекватних сучасному освітньому контексту. Тоді важливість розширення методологічної бази вчителя, включаючи соціально-педагогічні та психолого-педагогічні аспекти, виступає як фундаментальний елемент у формуванні професійних компетенцій. Актуалізація цих знань сприяє оптимізації освітнього процесу, дозволяючи ефективно реагувати на динамічно змінювані освітні потреби.

Водночас, дослідження вказують на недостатність практичної підготовки фахівців, що стає перешкодою для успішного застосування теоретичних знань у реальних педагогічних ситуаціях. Розрив між теорією та практикою не тільки ускладнює процес професійної адаптації молодих спеціалістів у перші роки роботи, але й перешкоджає їхньому педагогічному зростанню. Вирішення цієї проблеми вимагає інтеграції практичних модулів у навчальні програми ЗВО, що зосереджені на фізичній культурі та спорті. Ключовим аспектом у цьому контексті є розвиток творчих ініціатив та методологічної культури викладачів.

Ми пристаємо на думку О. Гауряк, що педагогічна практика майбутніх вчителів фізичної культури відіграє центральну роль у їх професійному та особистісному розвитку, оскільки сприяє всебічному формуванню професійної компетентності, охоплює різноманітні види діяльності, відіграє ключову роль у процесі самовдосконалення та самопізнання студентів, занурюючи їх у реальні умови роботи у загальноосвітніх школах.

У рамках педагогічної практики, студенти-вчителі фізичної культури мають можливість випробувати себе у різних професійних ролях, що є важливим для розуміння їх майбутньої професійної ідентичності. Особливість цієї практики полягає у можливості її проходження у різних освітніх установах, які належать до різних рівнів та типів, що дозволяє майбутнім вчителям адаптуватися до роботи з усіма категоріями дітей різного віку.

Особливістю підготовки вчителів фізичної культури є необхідність інтеграції не лише спеціалізованих знань з фізичної культури, але й вміння працювати з дітьми різних вікових груп та з різними фізичними та психологічними потребами. Така підготовка вимагає від студентів розуміння педагогічних методів, психології та особливостей розвитку дітей, а також володіння навичками організації та проведення фізкультурно-оздоровчих заходів. Окрім того, акцент робиться на важливість практичного застосування теоретичних знань у реальних умовах, що передбачає не лише оволодіння конкретними методиками викладання фізичної культури, але й здатність до самоосвіти, саморефлексії та критичного мислення.

Підготовка до педагогічної практики також включає розвиток комунікативних навичок, здатності до творчого вирішення проблем та адаптації до постійно змінюваних умов навчального процесу. Тому, як справедливо стверджує дослідник, завданням вищих ЗВО педагогічних є забезпечення такої підготовки, яка б враховувала всі ці аспекти. Це передбачає не лише розробку комплексних програм підготовки, але й налагодження тісної співпраці з освітніми установами, де студенти проходять практику, щоб забезпечити їх ефективне занурення у професійне середовище та реалізацію особистісного та професійного потенціалу [10, с.185].

Підкреслюючи значення індивідуального підходу в освітньому процесі, науковці вважають врахування різноманітності учнівського контингенту, що вимагає гнучкості у виборі методів та технік викладання та сприяє розвитку унікального стилю викладання кожного педагога, що є критично важливим для ефективної реалізації навчальних цілей. Таким чином, інтеграція різноманітних аспектів, починаючи від основ психології та закінчуючи сучасними методиками викладання, формує багатогранний підхід у підготовці фахівців.

Означені вище позиції науковців суголосні державним вимогам щодо педагогічної практики студентів педагогічних спеціальностей, що

представлені у «Рекомендаціях про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» [43], де зокрема йдеться про те, що «основними видами практик можуть бути: навчальна (екскурсійна, ознайомлювальна, мовна тощо) для придбання первинних професійних умінь та навичок; виробнича (технологічна, експлуатаційна, конструкторська, педагогічна, лікувальна, економічна, юридична, організаційно-управлінська, обліково-аналітична науково-дослідна); переддипломна» [43,с. 3].

Утім вчитель фізичної культури затребуваний не лише у шкільній, а й у позашкільній діяльності, зокрема у ДЗОВ, оскільки саме тут особливу увагу звертають на фізичну підготовку вихованців. Зокрема на це вказують І. Палатний та О. Палатна [27], О Котова [19], А.Проценко [41] та ін.

Роль учителя фізкультури у ДЗОВ полягає не тільки у проведенні спортивних занять, а й у формуванні здорового способу життя серед молоді. Сучасні науковці стверджують, що «найбільш оптимальні умови для інтелектуального, соціального, психоемоційного розвитку дітей і підлітків, а також – залучення їх до регулярних занять фізичними вправами створюються в умовах літніх оздоровчих таборів» [44, с.69].

Важливим аспектом є також здатність практики виявляти та вирішувати проблемні питання в освітній діяльності. Через активне залучення в практичну роботу майбутні учителі набувають цінного досвіду, який підвищує їх професійну компетентність.

2.2. Специфіка проходження практики майбутніми учителями фізичної культури у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку

2.2.1. Педагогічний досвід проходження практики майбутніми учителями фізичної культури

Проходження педагогічної практики майбутніми вчителями фізичної культури передбачено їхніми освітньо-професійними програмами (далі – ОПП), системний аналіз яких було проведено у 20023 р. Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Результати наукового дослідження були оприлюднені у Науково-аналітичній доповіді «Практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти: українські реалії і перспективи» [Л-1]. Тут зокрема сказано, що «на бакалаврському освітньому рівні у закладах вищої педагогічної освіти освітньо-професійними програмами передбачено проведення 3 основних видів практики (педагогічна, виробнича, виховна). Залежно від спеціальності також проводяться навчальні практики з урахуванням специфіки педагогічного фаху (їх різноманітність, особливості визначаються на основі автономії закладу, спрямованості на формування необхідних предметних результатів навчання, компетентностей)» [21, с.18].

Також у цій доповіді вміщено узагальнену інформацію щодо основних видів практики на бакалаврському рівні у педагогічних ЗВО [21, с.19], яку ми відтворюємо у Таблиці 2.1. Звернення до таблиці дозволяє нам встановити місце практики у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку у загальній системі практичної підготовки майбутніх вчителів України: це виховна практика, яку проходять студенти, що навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (за спеціальностями) у III чи IV семестрах, обсяг якої становить від 4 до 6 кредитів.

Таблиця 2.1.

Основні види практик у професійній підготовці майбутніх учителів на бакалаврському освітньому рівні у закладах вищої педагогічної освіти (джерело [21, с.19])

Види практики	Кількість кредитів	Семестр	Спеціальність	Зміст
Педагогічна (пропедевтична, психолого-педагогічна)	6-9	V-VI	014 Середня освіта (за спеціальностями)	Ознайомлення з досвідом учителів за фахом у закладах загальної середньої освіти; відвідування уроків з дисциплін за фахом, їх аналіз, ознайомлення з методикою їх проведення; взаємовідвідування; аналіз психологопедагогічних особливостей учнів різних вікових категорій тощо.
Виробнича педагогічна	9-15	VII-VIII	014 Середня освіта (за спеціальностями)	Підготовка і проведення уроків з дисциплін за фахом для учнів основної школи; опанування методикою проведення уроків з дисциплін за фахом; добір джерел, літератури, інших ресурсів для ефективного проведення занять; організація виховних заходів; опанування основами інклюзивної освіти; педагогічної майстерності, психології особистості тощо.
<i>Виховна</i>	<i>4-6</i>	<i>III-IV</i>	<i>014 Середня освіта (за спеціальностями)</i>	<i>Опанування методики виховної роботи; аналіз специфіки позанавчальної роботи; організація і проведення виховних заходів (календарно-обрядових свят, заходів національно-патріотичного спрямування, змагань, конкурсів тощо); опанування функцій класного керівника тощо</i>
Навчальна (залежить від спеціальності)	2-6	II- VIII	014 Середня освіта (за спеціальностями)	Добір емпіричного матеріалу з урахуванням специфіки практики для педагогічної діяльності і дослідницької роботи;....

Окремо педагогічну практику майбутніх учителів фізичної культури розглядає О. Проніков [35], А.Проценко, О. Котова, Г. Суханова [42] та ін. дослідники. Науковці переважно концентрують свою увагу на досвіді окремих ЗВО чи загальних питаннях педагогічної практичної підготовки фахівців, стверджуючи, що «головною ланкою, яка поєднує всю систему професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури у закладах вищої освіти, є педагогічна (виробнича) практика. Проходження педагогічної (виробничої) практики студентів є провідним, домінуючим засобом їх підготовки до професійної діяльності та одним з основних засобів формування професійної компетентності майбутніх вчителів із фізичної культури» [40, с. 96].

Тому у своїй роботі ми звернулися до досвіду організації практичної підготовки здобувачів освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Фізична культура) у Криворізькому державному педагогічному університеті. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури здійснюється на природничому факультеті, випусковою є кафедра фізичної культури та методики її викладання.

На офіційній сторінці кафедри КДПУ розміщено інформацію про історію кафедри, її розвиток (<https://kdpu.edu.ua/fizychnoi-kultury-ta-metodyky-ii-vykladannia/zahalna-informatsiia/pro-kafedru.html>). Тут розміщено Освітньо-професійні програми з підготовки вчителів фізичної культури, починаючи з 2017 р. - часу започаткування спеціальності.

Передусім ми порівняли наявні програми:

- Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти, перший бакалаврський рівень вищої освіти, спеціальність: 014 Середня освіта (Фізична культура), 2017 р. (<https://drive.google.com/file/d/1kkp0sHeR4saq48GreIPbXKa8lwTbIsGj/view>);
- Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти, перший бакалаврський рівень вищої освіти, спеціальність: 014 Середня освіта (Фізична культура), 2019 р.

(https://drive.google.com/file/d/1_QnFCwnYXPYVzDP9GqWhAOc7jA_kuzfL/view);

- Освітньо-професійна програма Фізична культура, перший бакалаврський рівень вищої освіти, спеціальність: 014 Середня освіта (014.11 Фізична культура), додаткова спеціалізація Спортивний туризм, 2020 р. (<https://drive.google.com/file/d/1P0d-qVTr63-zk-WTrVK1sxGfdYzj8fXD/view>);

- Освітньо-професійна програма Фізична культура, перший бакалаврський рівень вищої освіти, спеціальність: 014 Середня освіта (014.11 Фізична культура), додаткова спеціалізація Спортивний туризм, 2021 р. (<https://drive.google.com/file/d/155ZbmHIMv72SLhnSpPYcybzzWVjYvcct/view>);

- Освітньо-професійна програма Фізична культура, перший бакалаврський рівень вищої освіти, спеціальність: 014 Середня освіта (014.11 Фізична культура), додаткова спеціалізація Спортивний туризм, 2021 р. (<https://drive.google.com/file/d/1qhmAAK4wA5EgPDD9DVOKli7J9HD1PQ-q/view>).

Метою вивчення наявних матеріалів було встановлення змін, які відбувалися у практичній підготовці фахівців. Результати нашої роботи представлені у Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Практична підготовка здобувачів освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Фізична культура) у ОПП за 2017-2023 рр.

Рік затвердження ОПП	Практична підготовка
1	2
2017 р.	<ul style="list-style-type: none"> - Психолого-педагогічна навчальна практика; - Навчальна практика зі спортивного туризму; - Виробнича практика у дитячому оздоровчому таборі; - Виробнича педагогічна практика у школі; - Виробнича педагогічна практика у центрах туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді

Продовження таблиці 2.2.

1	2
2019 р.	<ul style="list-style-type: none"> - Психолого-педагогічна навчальна практика; - Навчальна практика зі спортивного туризму; - Виробнича практика у дитячому оздоровчому таборі; - Виробнича педагогічна практика у школі; - Виробнича педагогічна практика у центрах туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді
2020 р.	<ul style="list-style-type: none"> - Навчальна практика психолого-педагогічна (2 кредити); - Навчальна практика зі спортивного туризму (3 кредити); - Виробнича практика у дитячих оздоровчих таборах (3 кредити); - Виробнича педагогічна практика у школі (6 кредитів); - Виробнича практика зі спортивного туризму (4 кредити)
2021 р.	<p>Навчальна практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з фізичної культури (3 кредити); - зі спортивного туризму (3 кредити); - психолого-педагогічна (3 кредити); - підготовка до роботи у ДОТ (1,5 кредитів); <p>Виробнича практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виробнича виховна (3 кредити); - у дитячому оздоровчому таборі (4,5 кредитів); - зі спортивного туризму (6 кредитів); - у школі (9 кредитів).
2023 р.	<p>Навчальна практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з фізичної культури (3 кредити); - зі спортивного туризму (3 кредити); - психолого-педагогічна (3 кредити); - підготовка до роботи у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (1,5 кредитів); <p>Виробнича практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виробнича виховна (3 кредити); - у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (4,5 кредитів); - зі спортивного туризму (6 кредитів); <p>у школі (9 кредитів).</p>

Звернення до наведених у Таблиці 2.2. даних дозволяє встановити таке:

1) залишається нез'ясованим розподіл кредитів щодо практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури за ОПП-2017 та ОПП-2019, через відсутність цих відомостей у самих ОПП;

2) у ОПП-2020 практична підготовка здобувачів обіймала – 18 кредитів, що становить 7,5 % від загальної кількості 240 кредитів ЄКТС, що відводилися на здобуття спеціальності; із них – 11 кредитів мали суто педагогічний характер, що становить ще меншу кількість відсотків – 4,58%;

3) у ОПП-2021 відбулося значне збільшення (майже вдвічі) практичної підготовки здобувачів, вона обіймала вже 33 кредитів, що становило 13,75% від загальної кількості 240 кредитів ЄКТС, що відводилися на здобуття спеціальності; із них – 21 кредит мали суто педагогічний характер, що становить 8,75 відсотків;

4) у ОПП-2023 жодних змін у розподілі кредитів з педагогічної практики не відбулося, утім спостерігається заміна назви практики з практики у «дитячому оздоровчому таборі» до практики у «дитячому закладі оздоровлення та відпочинку».

В аналізі динаміки практичної підготовки вчителів фізичної культури згідно з Освітньо-професійними програмами (ОПП) за різні роки виявляються ключові тенденції та прогалини. На жаль, відсутність даних про розподіл кредитів у ОПП-2017 та ОПП-2019 створює вакуум у розумінні еволюції освітніх стандартів та підходів. Це відсутність інформації ускладнює аналіз та оцінку змін, що мали місце у практичній підготовці протягом цього періоду.

ОПП-2020 демонструє помірний акцент на практичній підготовці з 18 кредитами, що становить 7,5% від загальної кількості кредитів. Цікаво, що лише 11 кредитів з цих мають суто педагогічний характер, що свідчить про 4,58% загального обсягу. Це вказує на потенційну потребу більшої уваги до педагогічної практики в межах професійної підготовки.

Подальше зростання практичної підготовки у ОПП-2021, де вона складає вже 13,75% від загальної кількості кредитів, з яких 21 кредит (або 8,75%) припадає на суто педагогічні курси, може відображати зміну у вимогах до професійних компетенцій вчителів. Ця зміна, особливо в контексті майже подвоєння практичних кредитів, підкреслює зусилля щодо підвищення практичної складової у підготовці.

Незважаючи на ці зміни, у ОПП-2023 не спостерігається змін у кількості практичних кредитів, що може свідчити про досягнення певного рівня оптимальності в розподілі теорії та практики. Проте, істотною є зміна назви практики з практики у «дитячому оздоровчому таборі» на практику у «дитячому закладі оздоровлення та відпочинку», що відображає зміщення акцентів на більш специфічні та сучасні форми педагогічної практики, забезпечуючи випускникам кращу адаптацію до реальних умов роботи.

Таким чином, аналіз ОПП за різні роки виявляє важливі зрушення у підходах до практичної підготовки вчителів фізичної культури, відображаючи зміну вимог та орієнтації освітнього процесу.

Наступним кроком у вивченні документації стало звернення до програм педагогічної практики: навчальної практики (підготовка до роботи у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку; 1,5 кредитів) та виробничої практик у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (4,5 кредитів).

Програми практик розміщені на офіційній сторінці кафедри педагогіки КДПУ. Ми звернулися до двох програм з метою встановити їх послідовність, виявити мету та завдання практик та з'ясування врахування у пропонованих програмах особливостей підготовки вчителів саме за спеціальністю 014 Середня освіта (Фізична культура).

Результати нашого аналізу представлені у Таблиці 2.3. Зіставний аналіз програм із підготовки здобувачів освіти до проходження практики у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Таблиця 2.3.

Програми із підготовки здобувачів освіти до проходження практики у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку

	Підготовка до роботи у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (1,5 кредитів)	Практика у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку (4,5 кредитів)
1	2	3
Мета виробничої педагогічної	забезпечення практичної підготовки здобувачів освіти до виховної діяльності, озброєння їх методикою виховної роботи з дітьми і підлітками в літній період в закладах оздоровлення і відпочинку, дитячих оздоровчих таборах; формування досвіду самостійної організації життєдіяльності дитячого колективу та готовності виконувати професійні обов'язки вожатого	є поглиблення професійно-педагогічних знань студентів і озброєння їх методикою виховної роботи з дітьми і підлітками в літній період; формування досвіду самостійної організації життєдіяльності дитячого колективу; перевірка знань та готовність виконувати професійні обов'язки вожатого, вихователя, педагога-організатора

Подовження Таблиці 2.3

1	2	3
Завдання виробничої педагогічної	<ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення з основними законодавчими документами, що регулюють виховний процесу закладах освіти в літній період; – оволодіння формами, методами, засобами, новітніми технологіями здійснення виховного процесу; – поглиблення та закріплення теоретичних знань зі спеціальних та психолого-педагогічних дисциплін, застосування у практичній діяльності; – формування умінь щодо планування та здійснення виховної роботи; – оволодіння практичним досвідом організації і проведення виховних заходів; – оволодіння вмінням самостійного, методично грамотного вирішення проблем професійного характеру із застосуванням традиційних і інноваційних методів, засобів педагогічного впливу; – розвиток у майбутніх фахівців вмінь та навичок самостійної навчальної, навчально-методичної та творчої діяльності; – розвиток професійно-значущих якостей особистості, потреби в самоосвіті та самовдосконаленні. 	<ul style="list-style-type: none"> - розвивати професійні якості педагога-вихователя, вожатого і керівника гуртка, прагнути до педагогічного самовдосконалення; - збагачувати та поглиблювати науково-педагогічні та психологічні знання; - формувати та закріплювати професійні здібності та навички; - здійснювати творчий підхід до діяльності педагога-вихователя, вожатого і керівника гуртка, використовувати елементи науково-дослідницької роботи; - брати активну участь у вирішенні навчально-виховних завдань літнього дитячого оздоровчого виховного закладу.

Узагальнюючи відомості, наведені у Таблиці 2.3 можемо узагальнити таке.

Підготовка до роботи у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку, залучаючи 1,5 кредити, в основному фокусується на теоретичному вивченні основ виховної діяльності, методиках роботи з дітьми та підлітками, а також на розумінні обов'язків вожатого. Ця частина курсу забезпечує студентам фундаментальні знання та базове розуміння професійних обов'язків, важливих для ефективної роботи в дитячих оздоровчих закладах.

З іншого боку, практика у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку, що обіймає 4,5 кредити, надає студентам значно більші можливості для застосування отриманих знань на практиці. Вона орієнтована на поглиблення професійно-педагогічних знань, розвиток навичок самостійної організації життєдіяльності дитячого колективу та набуття реального досвіду у виконанні обов'язків вожатого, вихователя або педагога-організатора. Практичний досвід, здобутий під час цієї частини курсу, є надзвичайно важливим для формування компетентності та готовності до реальних викликів професії.

Таким чином, обидва елементи освітньої програми – теоретична підготовка та практичне виконання – є важливими для всебічного розвитку навичок майбутніх фахівців. Вони забезпечують необхідне поєднання теоретичних знань та практичного досвіду, що є ключовим для успішного виконання професійних обов'язків у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Результати теоретичного опрацювання документального оформлення практики здобувачів освіти у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку свідчать про відсутність у них урахування специфіки будь якої спеціальності (та спеціалізації), що, на нашу думку, може бути виправлено чи у додаткових методичних матеріалах, чи конкретизовано у завданнях практики, які надаються здобувачам під консультацій з методистом кафедри педагогіки.

2.2.2. Емпіричне дослідження проблем проходження практики майбутніми учителями фізичної культури

Метою запропонованого емпіричного дослідження був аналіз проблем, пов'язаних із проходженням практики майбутніми учителями фізичної культури. Зокрема, дослідження було покликане виявити ключові виклики, з якими студенти стикаються під час практики, оцінити ефективність їхньої підготовки до реальних умов роботи, визначити рівень задоволеності студентів практичним досвідом, а також виявити потенційні шляхи покращення навчальних програм.

Опитування було ключовим елементом цього дослідження, оскільки воно дозволило зібрати безпосередні відгуки від студентів, які були безпосередніми учасниками педагогічної практики. Через опитування ми отримали як кількісні, так і якісні дані, задля виявлення загальних тенденцій, а також індивідуальних вражень та переживань студентів. Такий підхід, на нашу думку, забезпечує розуміння внутрішніх аспектів практики та відкриває можливості для реалізації цілеспрямованих змін у визначеному напрямі.

Опитування було проведено серед студентів, які навчаються на природничому факультеті Криворізького державного педагогічного університету. Вибірка респондентів була сформована за принципом випадковості з метою забезпечення репрезентативності відповідей. Структура опитування включала як закриті питання з фіксованими відповідями, так і відкриті запитання, які давали можливість студентам детальніше описати свої думки, враження та пропозиції.

Опитування було організоване наприкінці навчального року, під час нашої педагогічної практики, що дозволило отримати актуальні та достовірні дані. Основною метою було виявлення та аналіз викликів, з якими студенти зіткнулися під час практики, їхньої задоволеності процесом навчання та практичною підготовкою, а також збір рекомендацій щодо покращення освітніх програм.

Результати дослідження були використані для формулювання рекомендацій щодо удосконалення підготовки майбутніх учителів фізичної культури, зокрема в аспектах практичної підготовки та взаємодії теоретичних знань із реальними умовами роботи.

Опитування складалося з сьома блоків (Опитувальник розміщено у Додатку Б): оцінка досвіду практики; підготовка до практики: важливість практики; навички та компетенції; зв'язок теорії з практикою; виклики та труднощі; рекомендації.

Зібрана інформація відображає важливі аспекти практичного досвіду майбутніх учителів фізичної культури, вона не лише виявляє конкретні виклики та труднощі, з якими студенти зіткнулися під час практики, але й відкриває можливості для покращення педагогічної підготовки та підвищення її ефективності. Результати опитування дають внутрішнє бачення студентських переживань і сприяють формуванню більш ґрунтовного розуміння потреб сучасної педагогічної освіти. Отже, наступна статистична презентація та описовий аналіз відображають ключові аспекти дослідження та визначають аспекти, що потребує удосконалення освітніх практик.

Перше питання стосувалося *оцінки досвіду практики*: Як би ви оцінили свій загальний досвід від практики в дитячому оздоровчому закладі? Відповіді розміщено у Таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Досвід практики

Оцінка досвіду практики	Кількість респондентів	Відсоток від загальної кількості (%)
Відмінно	6	21,43
Добре	12	42,86
Задовільно	8	28,57
Незадовільно	2	7,14

Загальний погляд на розподіл відповідей виявляє, що більшість респондентів (42,86%) оцінили свій досвід як «добре». Отже значна частина студентів знайшла свою практику корисною і вважає, що вона відповідає їхнім очікуванням та потребам у професійному розвитку.

Значний відсоток учасників опитування (21,43%) відзначив свій досвід як «відмінний». Що може свідчити про високий рівень задоволення практикою, а також про ефективність педагогічного процесу та організаційні аспекти роботи в оздоровчому закладі. Припускаємо, ці студенти відчули значне збагачення своїх професійних навичок і отримали цінний досвід.

Із іншого боку, 28,57% респондентів оцінили свій досвід як «задовільно», що може вказувати на деякі недоліки в організації практики або на відсутність деяких ключових елементів, які студенти вважали б важливими. Можливо, існують аспекти програми практики, які потребують перегляду або покращення, щоб краще відповідати потребам та очікуванням студентів.

Найменший відсоток респондентів (7,14%) вважає свій досвід «незадовільним», що свідчить про потенційні серйозні проблеми в деяких аспектах практики. Відповіді можуть вказувати на важливість додаткового дослідження та аналізу для ідентифікації та вирішення конкретних проблем, з якими стикаються студенти.

У цілому, результати опитування вказують на певну міру задоволення студентів своїм досвідом практики в дитячих оздоровчих закладах, але також виявляють потребу в додатковому аналізі та покращенні деяких її аспектів.

Друге питання стосувалося *підготовки до практики*: Чи вважаєте ви, що ваша педагогічна підготовка була адекватною для роботи в оздоровчому закладі? Відповіді розміщено у Таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

Підготовка до практики

Оцінка досвіду практики	Кількість респондентів	Відсоток від загальної кількості (%)
Так	15	53.57
Ні	13	46.43

Більшість респондентів (53,57%) позитивно оцінили свою підготовку, вважаючи її адекватною для роботи в оздоровчому закладі. Це свідчить про те, що значна частина студентів задоволена якістю та змістом своєї педагогічної освіти. Вони можуть відчувати себе впевнено в різних аспектах роботи, включаючи планування та виконання освітніх та виховних заходів, а також в управлінні поведінкою дітей і взаємодії з ними.

Однак, значна кількість респондентів (46,43%) висловили думку, що їхня підготовка не була достатньо адекватною. Це може вказувати на потенційні прогалини в навчальних програмах, які могли не повністю охопити специфіку роботи в дитячих оздоровчих закладах або не надати достатньо практичного досвіду. Можливо, що студенти відчують недостатність підготовки в певних ключових областях, таких як організація дозвілля, виховна робота з особливими категоріями дітей, або управління непередбаченими ситуаціями.

Такі результати вказують на необхідність перегляду та оновлення навчальних програм і методик для майбутніх педагогів, зокрема з метою забезпечення кращої практичної підготовки та більшого фокусу на специфіці роботи в дитячих оздоровчих закладах. Важливим є також забезпечення ефективного зв'язку між теоретичними знаннями та практичними навичками, що є ключовим для підготовки кваліфікованих та компетентних фахівців у цій галузі.

Третє питання стосувалося *важливості практики*: Наскільки ви вважаєте педагогічну практику важливою для вашого професійного розвитку? Відповіді розміщено у Таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Важливість практики

Оцінка досвіду практики	Кількість респондентів	Відсоток від загальної кількості (%)
Дуже важливо	10	35,71
Важливо	12	42,86
Не дуже важливо	4	14,29
Зовсім не важливо	2	7,14

Більшість студентів (42,86%) оцінили педагогічну практику як «важливу» для свого професійного розвитку. Це вказує на те, що значна частина респондентів розуміє значущість практичного досвіду в процесі формування професійних компетенцій та вважає його важливим елементом своєї освіти.

Також значний відсоток (35,71%) відповів, що педагогічна практика є «дуже важливою», що свідчить про глибоке розуміння цінності практичного досвіду у формуванні професійної майстерності і може вказувати на високу мотивацію студентів до здобуття практичних навичок та знань.

Однак, деяка частина студентів (14,29%) вважає практику «не дуже важливою», а 7,14% - «зовсім не важливою» для професійного розвитку. Відповіді можуть вказувати на розбіжності в сприйнятті цінності практичного досвіду або на недостатність якості або змісту практичної підготовки, що не відповідає очікуванням та потребам деяких студентів.

У цілому, результати свідчать про важливість педагогічної практики для більшості студентів у контексті їх професійного розвитку. Водночас, наявність думок про меншу значимість практики вказує на потребу подальшого дослідження та аналізу з метою покращення якості практичної

підготовки та забезпечення її відповідності очікуванням та потребам студентів.

Четверте питання стосувалося *навичок та компетентностей*: Які ключові навички та компетенції ви розвинули під час практики? Відповіді розміщено у Таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

Навички та компетентності

Навички та компетенції	Кількість респондентів	Відсоток від загальної кількості (%)
Комунікативні навички	11	39,29
Організаційні навички	8	28,57
Педагогічні компетенції	6	21,43
Емоційний інтелект та стресостійкість	3	10.71

Значна частина студентів (39,29%) визначила комунікативні навички як основний здобуток практики, охоплює вміння ефективно спілкуватися, слухати інших та ясно висловлювати свої думки, що є ключовими для успішної взаємодії з дітьми та колегами.

Організаційні навички також виявилися важливими, з 28,57% студентів, які вказали на розвиток здібностей у плануванні заходів, координації групової діяльності та ефективного управлінні часом, що підкреслює значення організаційних навичок у створенні структурованого навчального середовища.

Педагогічні компетенції, такі як методики викладання та розробка освітніх програм, були визначені як ключові здобутки 21,43% респондентів, що вказує на те, що практика сприяла розвитку спеціалізованих педагогічних умінь, необхідних для роботи з дітьми різного віку.

Менша частина студентів (10.71%) вказала на важливість емоційного інтелекту та стресостійкості, що включає уміння розуміти та керувати

емоціями, як своїми, так і дітей, та ефективно впоратися зі стресовими ситуаціями.

У цілому, результати підкреслюють, що практика надає студентам цінний досвід, який сприяє розвитку різноманітних професійних навичок та компетенцій. Від комунікаційних та організаційних навичок до емоційного інтелекту та спеціалізованих педагогічних умінь - ці здобутки є важливими для майбутньої кар'єри в освіті та педагогіці.

П'яте питання стосувалося *зв'язку теорії з практикою*: Чи допомогли вам знання, отримані в університеті, під час роботи в оздоровчому закладі? Відповіді розміщено у Таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Зв'язок теорії з практикою

Відповідь	Кількість респондентів	Відсоток від загальної кількості (%)
Так	18	64,29
Ні	10	35,71

Із результатів опитування видно, що переважна більшість студентів (64,29%) вважають, що знання, отримані в університеті, були корисними під час їх роботи в оздоровчому закладі. Це може свідчити про ефективність університетських програм, які забезпечують студентів необхідними теоретичними знаннями та практичними навичками для роботи в цій сфері.

Студенти, які відповіли позитивно, можуть відзначати, що курси та навчальні заходи, проведені в університеті, були корисними у реальних ситуаціях, наприклад, у плануванні та проведенні освітніх та виховних заходів.

Із іншого боку, 35,71% студентів не вважають знання з університету корисними для своєї роботи в оздоровчому закладі. Це може вказувати на розрив між теоретичною підготовкою та практичними потребами в реальному робочому середовищі. Можливо, вони стикалися з викликами, які

не були враховані в навчальних програмах, або відчували, що навчальний матеріал не був достатньо зосереджений на практичних аспектах роботи з дітьми в оздоровчих закладах.

Такі результати підкреслюють важливість інтеграції практичної підготовки та реальних робочих сценаріїв у навчальні програми. Вони також вказують на потребу в постійному оновленні та адаптації курсів та методик викладання до змінюваних умов і вимог сучасного освітнього середовища.

Шосте питання стосувалося *викликів, які постали перед здобувачами*: З якими основними викликами або труднощами ви зіткнулись під час практики? Відповіді розміщено у Таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Виклики та труднощі

Виклики та труднощі	Кількість респондентів	Відсоток від загальної кількості (%)
Управління поведінкою дітей	8	28,57
Недостатній педагогічний досвід	6	21,43
Взаємодія з батьками	7	25
Організація заходів	7	25

На основі відповідей студентів можна зробити висновок, що під час практики вони зіткнулися з різноманітними викликами та труднощами. Найбільш поширеним викликом (28.57%) стало управління поведінкою дітей, що може включати вирішення конфліктів, підтримку дисципліни та адаптацію до індивідуальних потреб та особливостей дітей. Цей аспект є критично важливим у роботі з дітьми та вимагає педагогічних навичок та емоційної гнучкості.

Недостатній педагогічний досвід вказаний як другий за значимістю виклик (21.43%). Це свідчить про те, що багато студентів відчують

невпевненість у своїх педагогічних здібностях та потребують додаткової практики та підтримки для розвитку професійних навичок.

Взаємодія з батьками дітей також є важливим аспектом, який складає виклик для 25% респондентів. Це підкреслює необхідність вміння будувати ефективну комунікацію з батьками, залучати їх до виховного процесу та інформувати про досягнення та проблеми їхніх дітей.

Організація заходів також була визначена як складова частина практики, що представляє труднощі для 25% учасників опитування. Це може включати планування та координацію різноманітних заходів та активностей, що вимагають організаційних здібностей та креативності.

У цілому, ці результати вказують на необхідність забезпечення студентів більш глибокою та практичною підготовкою, яка допоможе їм ефективно впоратися з цими викликами. Це може включати більшу кількість практичних занять, семінарів з експертами, а також менторську підтримку від досвідчених педагогів.

Сьоме питання стосувалося *рекомендацій щодо покращення практики у ДЗОВ*: Що б ви порекомендували змінити або покращити в підготовці до практики в оздоровчих закладах? Відповіді розміщено у Таблиці 2.10.

Таблиця 2.10.

Рекомендації

Рекомендації	Кількість респондентів	Відсоток від загальної кількості (%)
Більше практичних занять	10	35,71
Підвищення кваліфікації викладачів	5	17,86
Співпраця з оздоровчими закладами	8	28,57
Інтеграція сучасних методик	5	17,86

На основі відповідей студентів можна виділити декілька ключових напрямів для покращення підготовки до практики в оздоровчих закладах.

Найбільшу підтримку (35,71%) отримала ідея збільшення кількості практичних занять. Студенти вважають, що реальний досвід, отриманий у процесі практичних занять, є необхідним для розуміння і застосування теоретичних знань у реальних умовах. Збільшення кількості практичних занять також може допомогти їм краще адаптуватися до роботи в оздоровчих закладах та розвинути необхідні навички та компетенції.

Поділяємо таку думку студентів. Оскільки також вважаємо, що практична підготовка сприяє розвитку комунікативних навичок, лідерських якостей, здатності ефективно працювати в команді та вирішувати конфлікти. Такий підхід розвиває м'які навички, що є важливими для успішної роботи в оздоровчих закладах, де потрібно взаємодіяти з дітьми різного віку та з різними потребами. Збільшення обсягу практичних занять дозволяє студентам краще зрозуміти та застосувати теоретичні знання. Вони набувають можливість відпрацьовувати навчене в контрольованому, але реалістичному середовищі, що підвищує якість їхнього професійного навчання.

Через безпосередній досвід роботи з дітьми у різноманітних ситуаціях, студенти отримують унікальне розуміння нюансів та викликів, які супроводжують професію. Це допомагає їм бути краще підготовленими та менш стресовими, коли вони стикаються з аналогічними ситуаціями в майбутньому. Практичні заняття часто вимагають від студентів самостійності у прийнятті рішень та відповідальності за їх наслідки. Це сприяє розвитку відповідального та самостійного підходу до роботи, який є незамінним у професійній діяльності.

Співпраця з оздоровчими закладами (28,57%) також визнана важливою. Студенти бачать потребу в тіснішій взаємодії між університетами та оздоровчими закладами, що може включати стажування, спільні проекти або

навіть розробку спеціалізованих програм. Така співпраця може забезпечити студентам більш глибоке розуміння специфіки роботи в цій галузі.

Студенти бачать значний потенціал у тісній взаємодії, яка може включати різні форми співпраці, такі як стажування, спільні проекти, або навіть розробку спеціалізованих навчальних програм. Стажування у оздоровчих закладах дозволяє студентам застосувати теоретичні знання на практиці в реальних умовах, набуваючи цінного досвіду та професійних навичок. Це не тільки допомагає їм краще зрозуміти вимоги та виклики роботи у даній сфері, але й сприяє розвитку важливих м'яких навичок, таких як комунікація, робота в команді та вирішення проблем.

Спільні проекти між університетами та оздоровчими закладами можуть включати дослідницькі ініціативи, розробку нових методик виховної роботи або навіть організацію спільних заходів. Така співпраця забезпечує студентам можливість брати участь у реальних проектах, розширюючи їхній професійний горизонт та надаючи можливість для креативного самовираження. Розробка спеціалізованих програм, адаптованих до потреб і вимог оздоровчих закладів, може допомогти забезпечити, що навчальний процес є актуальним та відповідає сучасним тенденціям у цій сфері. Такі програми можуть включати специфічні курси, семінари та воркшопи, що орієнтовані на практичні аспекти роботи в оздоровчих закладах.

Враховуючи ці аспекти, співпраця з оздоровчими закладами відкриває нові горизонти для студентів, надаючи їм можливості для розвитку, набуття цінного досвіду та підготовки до майбутньої кар'єри в цій галузі. Такий підхід може значно покращити якість підготовки та забезпечити, що випускники будуть готові відповідати вимогам та викликам сучасного ринку праці в оздоровчій сфері.

Підвищення кваліфікації викладачів (17,86%) та інтеграція сучасних методик (17,86%) також вважаються важливими. Студенти вказують на необхідність оновлення та модернізації підходів до навчання, щоб вони відповідали сучасним вимогам і трендам у педагогіці та освіті. Вони також

підкреслюють важливість надання викладачам можливостей для постійного професійного розвитку.

Результати, отримані під час цього етапу експерименту підкреслюють необхідність удосконалення підготовки студентів до практики в оздоровчих закладах, акцентуючи на важливості практичного досвіду, співпраці з професіоналами та постійному оновленні педагогічних підходів і методик.

2.2.3. Методичні рекомендації щодо проходження практики майбутніми учителями фізичної культури

З огляду на опрацьовані дидактичні матеріали та отримані у процесі опитування результати пропонуємо низку заходів, які, на нашу думку сприятимуть підвищенню рівня підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до роботи у ДЗОВ: організація майстер-класів та тренінгів від досвідчених педагогів і вихователів; включення в програму практики зустрічей з психологами та спеціалістами з дитячого розвитку; розробка та реалізація міні-проектів в оздоровчих таборах; використання сучасних цифрових інструментів у виховній роботі; залучення студентів до розробки індивідуальних виховних планів; які враховують особливості кожної дитини в таборі, тим самим розвиваючи навички індивідуального підходу у виховній діяльності; впровадження практик рефлексії та самоаналізу; організація спільних проектів та діяльності між студентами та дітьми; створення симуляційних сесій та рольових ігор, які імітують реальні ситуації в оздоровчих таборах; проведення воркшопів з вивчення сучасних підходів до здоров'язберігаючих технологій у оздоровчих таборах.

Розглянемо пропозиції більш докладно.

1. Організація майстер-класів та тренінгів від досвідчених педагогів і вихователів, що дозволить студентам набувати практичних навичок та знань від професіоналів. Для підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, можна розглянути проведення різноманітних майстер-класів та тренінгів на такі теми:

- «Інноваційні методики викладання фізичної культури в дитячих таборах» (*мета*: ознайомлення з сучасними та ефективними методами викладання фізкультури; *зміст*: представлення інтерактивних ігор, елементів гейміфікації у навчанні, використання мобільних додатків для спортивних активностей);

- «Перша допомога та безпека під час спортивних занять» (*мета*: навчання основам надання першої допомоги та забезпечення безпеки дітей під час занять; *зміст*: практичні заняття з першої допомоги, основи реагування на травми, організація безпечного спортивного середовища);

- «Розробка та впровадження індивідуальних програм фізичного розвитку» (*мета*: навчання підходів до індивідуалізації фізичних вправ в залежності від потреб та можливостей дітей; *зміст*: основи створення індивідуальних програм фізичного розвитку, врахування вікових особливостей, техніки мотивації дітей);

- «Психологія роботи з дітьми в спортивному середовищі» (*мета*: розуміння психологічних аспектів взаємодії з дітьми під час занять спортом; *зміст*: основи дитячої психології, техніки позитивного спілкування, управління груповою динамікою);

- «Використання нетрадиційних видів спорту у фізичному вихованні» (*мета*: знайомство з нетрадиційними та інноваційними видами спорту, які можуть зацікавити дітей; *зміст*: введення у такі види спорту, як паркур, скейтбординг, та інші, методики їх викладання);

- «Ігри на відкритому повітрі: розвиток командного духу та лідерських якостей» (*мета*: навчання технікам проведення занять на свіжому повітрі, що сприяють розвитку командної роботи та лідерства серед дітей; *зміст*: різноманітні командні ігри та активності, які можна проводити на відкритому повітрі, методики формування командного духу, розвиток лідерських якостей у дітей);

- «Йога та медитація для дітей: заспокоєння та концентрація» (*мета*: ознайомлення з основами йоги та медитації, їх використанням для

покращення фізичного та емоційного стану дітей; *зміст*: основи йоги для дітей, прості медитативні техніки, ігри та вправи для заспокоєння та підвищення концентрації);

- «Організація спортивних заходів та змагань для дітей» (*мета*: навчання ефективного плануванню та проведенню спортивних заходів і змагань для дітей; *зміст*: планування та організація спортивних заходів, забезпечення безпеки під час змагань, виховання духу здорової конкуренції та командної роботи).

Окреслені теми, на нашу думку, можуть бути корисними для розвитку різноманітних навичок майбутніх учителів фізичної культури, допомагаючи їм ефективно працювати з дітьми в різних середовищах та ситуаціях. Тренінги та майстер-класи повинні бути спрямовані на практичне застосування отриманих знань, включати в себе інтерактивні елементи та реальні випадки з практики досвідчених педагогів і вихователів.

Розробки тренінгу на тему «Ігри на відкритому повітрі: розвиток командного духу та лідерських якостей» та майстер-класу на тему «Перша допомога та безпека під час спортивних занять» вміщено у Додатку В.1 та Додатку В.2.

2. Включення в програму практики зустрічей з психологами та спеціалістами з дитячого розвитку, щоб студенти могли глибше зрозуміти емоційні та психологічні аспекти роботи з дітьми.

Вважаємо, що для здобувачів освіти, які готуються стати учителями фізичної культури і працюватимуть в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, зустрічі з психологами та спеціалістами з дитячого розвитку можуть бути надзвичайно корисними. пропонуємо теми для обговорення, які можуть допомогти студентам глибше зрозуміти емоційні та психологічні аспекти роботи з дітьми:

- Емоційний розвиток дітей та його вплив на фізичну активність;
- Психологія мотивації в спорті
- Комунікація з дітьми та підлітками у спортивному середовищі;

- Розуміння та підтримка дітей з особливими потребами;
- Стрес, тривога та їх вплив на фізичну активність;
- Розвиток самооцінки та самоповаги через спортивні заняття;
- Важливість гри у фізичному та емоційному розвитку дітей.

Пропоновані теми допоможуть студентам не тільки краще розуміти емоційні та психологічні аспекти роботи з дітьми, але й навчать їх використовувати ці знання для створення більш ефективних та безпечних спортивних програм.

3. Розробка та реалізація міні-проектів в оздоровчих таборах, що дасть студентам можливість втілювати власні ідеї та підходи, а також вчитися плануванню та управлінню проектами. Теми для міні проектів та їхній зміст ми розмістили у Таблиці 2.11

Таблиця 2.11

Ідеї для міні-проектів

	Тема	Зміст
1.	Організація та проведення спортивного фестивалю	Студенти можуть розробити та провести міні-спортивний фестиваль, включаючи різні види спортивних змагань та активностей, підходящі для дітей різних вікових груп.
2.	Створення та реалізація програми «Здоровий тиждень»	Проект може включати серію інтерактивних майстер-класів на тему здорового способу життя, включаючи збалансоване харчування, важливість фізичних вправ та психологічне благополуччя.
3.	Розробка та проведення екологічної кампанії	Міні-проект, який зосереджується на екологічній освіті та акціях, таких як очищення територій табору, висаджування дерев, або створення інформаційних матеріалів про довкілля.
4.	Планування та виконання пригодницького квесту	Студенти можуть розробити пригодницький квест з використанням території табору, що включає різноманітні завдання, загадки та фізичні випробування.
5.	Розробка та реалізація програми з вивчення основ першої допомоги	Студенти можуть створити навчальну програму з основ першої допомоги для дітей, включаючи практичні заняття та інтерактивні ігри.

Окреслені міні-проекти не тільки дадуть студентам можливість випробувати свої ідеї та підходи в реальних умовах, але й допоможуть їм розвинути важливі навички управління проектами, комунікації та командної роботи. Розробка програми «Здоровий тиждень» вміщено у Додатку В.3.

4. Використання сучасних цифрових інструментів у виховній роботі.

Використання сучасних цифрових інструментів може значно покращити виховну роботу у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, особливо у контексті підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Зокрема:

- *інтерактивні спортивні застосунки*: використання мобільних додатків та ігор, що сприяють фізичній активності, може зробити заняття фізичною культурою більш захоплюючими та ефективними для дітей; додатки для відстеження фізичних показників, інтерактивні ігри на рух або навіть віртуальні спортивні змагання;

- *онлайн-платформи для спільних проектів*: використання платформ, таких як Google Classroom або Microsoft Teams, для організації спортивних та виховних проектів; студенти можуть працювати над спільними проектами, використовуючи ці платформи для спілкування, обміну ідеями та координації діяльності;

- *електронні портфоліо та блоги*: стимулювання студентів до створення електронних портфоліо або блогів, де вони можуть документувати та ділитися своїм досвідом роботи в оздоровчих закладах; може включати фотографії, відео, описи проведених заходів та роздуми про навчальний досвід;

- *віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR)*: використання VR та AR для створення інтерактивних та іммерсивних вправ, які можуть покращити виховний процес; наприклад, VR-тури до історичних місць або наукових центрів можуть бути використані для освітніх цілей;

- *онлайн-курси та вебінари*: проведення онлайн-курсів та вебінарів на теми, пов'язані з фізичною культурою та здоровим способом життя; можуть бути інформаційні сесії про правильне харчування, фізичні вправи, першу допомогу тощо;

- *цифрові засоби оцінювання та зворотного зв'язку*: використання цифрових інструментів для оцінювання роботи та надання зворотного зв'язку студентам; може включати електронні анкети, опитування або інтерактивні платформи для збору відгуків від дітей та батьків.

Залучення сучасних цифрових інструментів у виховну роботу не тільки робить навчання більш цікавим та ефективним для дітей, але й забезпечує студентам - майбутнім учителям фізичної культури - важливі навички, які будуть корисні в їх професійній діяльності.

5. Залучення студентів до розробки індивідуальних виховних планів, які враховують особливості кожної дитини в таборі, тим самим розвиваючи навички індивідуального підходу у виховній діяльності.

Залучення студентів до розробки індивідуальних виховних планів для дітей у таборі є важливим елементом у підготовці майбутніх учителів фізичної культури. Це не тільки допомагає розвивати навички індивідуального підходу, але й забезпечує більш цілісний розвиток кожної дитини. Ось три варіанти розробки таких планів:

- *розробка планів на основі інтересів та хобі дітей*: студенти можуть провести анкетування або інтерв'ю з дітьми, щоб з'ясувати їхні інтереси, хобі та улюблені види діяльності. На основі отриманих даних можна розробити індивідуальні плани, які включають активності, заняття та ігри, відповідні інтересам кожної дитини (спортивні змагання, мистецькі майстер-класи, наукові експерименти тощо);

- *індивідуальні плани на основі особливостей розвитку дітей*: у випадку, коли діти мають особливі освітні або фізичні потреби, студенти можуть розробляти плани, які враховують ці особливості. (Наприклад, для

дітей із порушеннями руху можна розробити спеціалізовані вправи та ігри, які сприяють їх фізичному розвитку, а для дітей з особливими освітніми потребами – освітні програми, адаптовані до їх здібностей та стилю навчання);

- *плани, засновані на соціально-емоційному розвитку*: важливою частиною виховних планів є розвиток соціальних та емоційних навичок. Студенти можуть створити активності, які сприяють розвитку комунікативних навичок, емпатії, самоконтролю та вміння працювати в команді (групові ігри, рольові ігри, дискусії або заняття на теми дружби, взаємодопомоги та взаємоповаги).

6. Впровадження практик рефлексії та самоаналізу, що дозволить студентам оцінювати власну роботу, ідентифікувати області для покращення та розвивати критичне мислення.

Впровадження практик рефлексії та самоаналізу може стати важливою частиною підготовки майбутніх учителів фізичної культури, особливо у контексті їх роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Пропонуємо такі варіанти:

- *щоденники рефлексії* (заохочувати студентів вести щоденники, де вони зможуть записувати свої думки, враження, успіхи та виклики, з якими вони зіткнулися під час роботи в таборі; дозволить їм осмислити свій досвід, проаналізувати свої дії та визначити можливості для подальшого розвитку);

- *групові обговорення та обмін досвідом* (організація регулярних зустрічей для обговорення досвіду роботи в таборі; під час цих зустрічей студенти можуть ділитися своїми історіями, викликами та успіхами, обговорювати різні підходи та отримувати зворотний зв'язок від колег та викладачів);

- *самооцінка та взаємооцінка* (розробка системи самооцінки та взаємооцінки, де студенти зможуть аналізувати свою роботу за певними критеріями та оцінювати роботу один одного; сприяє розвитку критичного

мислення та здатності об'єктивно оцінювати власні досягнення і виявляти області для покращення);

- *використання відеозаписів для самоаналізу* (запис відео під час занять у таборі, щоб студенти могли пізніше переглядати ці відео та аналізувати свою взаємодію з дітьми, методи викладання та управління групою; допомагає студентам бачити себе з боку та визначати, що можна змінити чи покращити);

- *регулярні звіти та аналітичні роботи* (по завершенню практики або певних етапів навчання, студенти можуть писати звіти або аналітичні роботи, в яких вони висвітлюють свій досвід, аналізують свої дії та планують шляхи розвитку).

Названі методи рефлексії та самоаналізу не тільки допомагають студентам оцінити власну роботу та ідентифікувати області для покращення, але й сприяють розвитку критичного мислення та професійних компетенцій, необхідних для ефективної роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

7. Організація спільних проєктів та діяльності між студентами та дітьми, спрямованих на розвиток командного духу, лідерських якостей та співпраці.

Організація спільних проєктів між студентами-майбутніми учителями фізичної культури та дітьми в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку може бути ефективним способом розвитку командного духу, лідерських якостей та співпраці. Ось декілька тем для таких спільних проєктів: Організація міні-олімпіади або спортивного фестивалю, де команди складаються зі студентів та дітей. Змагання можуть включати різні види спорту, естафети та командні ігри, що не тільки сприяє фізичному розвитку, але й вчить дітей важливості командної роботи та спортивного духу.

Спільна робота над екологічним проєктом, спрямованим на охорону навколишнього середовища, наприклад, висаджування дерев, чистка

території закладу або організація освітньої кампанії з питань екології, що допомагає дітям зрозуміти важливість збереження природи та сприяє розвитку відповідального ставлення до навколишнього середовища. Розробка і проведення спортивно-розважального квесту, що включає фізичні вправи, головоломки та різноманітні завдання. Квест може бути орієнтований на вивчення історії табору, знайомство з природою або навіть на розвиток певних навичок, таких як орієнтування на місцевості. Розробка та реалізація проєкту, спрямованого на просвітницьку роботу щодо здорового способу життя та правильного харчування. Студенти можуть влаштовувати майстер-класи з приготування здорової їжі, проводити спортивні заходи та освітні семінари.

Пропоновані проєкти не тільки сприяють активному відпочинку та розвитку дітей у таборі, але й дають студентам-майбутнім учителям фізичної культури цінний досвід планування, організації та проведення різноманітних заходів, розвиваючи їх професійні та лідерські навички.

8. Створення рольових ігор, які імітують реальні ситуації в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, надаючи студентам можливість випробувати та вдосконалювати свої педагогічні та виховні навички в контрольованому середовищі.

Наприклад *«День в таборі»* та *«Спортивний тренер»*.

День в таборі

Мета: навчити студентів управлінню дитячим колективом, організації спортивних та розважальних заходів, а також вирішенню конфліктних ситуацій.

Розробка: студенти поділяються на дві групи – "вихователі" та "діти". "Вихователі" отримують завдання організувати та провести день в таборі, включаючи ранкову гімнастику, спортивні змагання, майстер-класи та вечірній костер. "Діти" виконують ролі учасників табору, включаючи активних, сором'язливих, конфліктних та інших характерних учасників.

Розвиток навичок: лідерство, планування та організація, вирішення конфліктів, адаптація до різних типів поведінки.

Спортивний тренер

Мета: розвиток навичок планування спортивних занять, мотивації та оцінки рівня фізичної підготовленості дітей.

Сценарій: студенти виступають у ролі тренерів, яким потрібно підготувати групу дітей (інші студенти) до змагань з легкої атлетики або інших видів спорту. Вони повинні розробити план тренувань, мотивувати "спортсменів" до досягнення результатів, а також адаптувати заняття до різних рівнів підготовленості та фізичних можливостей "дітей".

Розвиток навичок: ефективне спілкування, мотиваційні навички, адаптація фізичних вправ, оцінка прогресу та навички керівництва.

Рольові ігри не лише сприяють розвитку професійних навичок майбутніх учителів фізичної культури, але й допомагають їм краще зрозуміти динаміку взаємодії з дітьми та підготуватися до реальних викликів роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

9. Проведення воркшопів з вивчення сучасних підходів до здоров'язберігаючих технологій у оздоровчих таборах, що допоможе студентам розуміти важливість фізичного здоров'я дітей у комплексі з їх психологічним та емоційним благополуччям.

Пропозиції щодо змісту таких воркшопів:

1. *Введення в здоров'язберігаючі технології:* огляд сучасних підходів до здоров'язбереження у дитячих оздоровчих таборах. Обговорення важливості фізичної активності, правильного харчування, психологічного благополуччя та безпеки.

2. *Інноваційні методи фізичного розвитку дітей:* знайомство з новітніми методами та вправами, що сприяють фізичному розвитку дітей, включаючи використання інтерактивних ігор, мобільних додатків та віртуальної реальності.

3. *Здорове харчування та його організація у таборі:* основи організації здорового харчування у таборах, включаючи розробку збалансованих меню, вибір продуктів, важливість різноманітності та поживності їжі.

4. *Психологічне благополуччя дітей у таборах:* обговорення підходів до підтримки емоційного та психологічного благополуччя дітей, включаючи техніки стрес-менеджменту, соціально-емоційного навчання та розвитку позитивного мислення.

5. *Техніки першої допомоги та реагування на екстрені ситуації:* навчання основам першої допомоги, включаючи реанімаційні заходи, обробку травм, надання допомоги при алергічних реакціях та інші навички, необхідні для реагування на екстрені ситуації.

Воркшопи повинні включати інтерактивні сесії, практичні демонстрації та групові дискусії, щоб забезпечити студентам максимально ефективне та зацікавлене навчання. Такий підхід допоможе майбутнім учителям фізичної культури розвивати комплексний підхід до здоров'язбереження в дитячих оздоровчих таборах.

10. Оцінка та аналіз впливу проведеної педагогічної практики на розвиток дитини, з використанням об'єктивних метрик і зворотного зв'язку від дітей та їхніх батьків, що допоможе студентам краще зрозуміти ефективність своїх методів.

Окреслені заходи, реалізовані в комплексі, забезпечать глибоке та всебічне розуміння особливостей роботи в ДЗОВ та підготують майбутніх учителів фізичної культури до ефективної професійної діяльності.

Висновки до другого розділу

Важливість практичного досвіду у процесі навчання майбутніх педагогів є беззаперечною, адже вона становить основу їх професійного зростання. Через активну участь у практичних заняттях студенти не тільки

розвивають важливі професійні навички, але й мають змогу ідентифікувати проблеми, де потребують додаткового вивчення.

Основним завданням педагогічної практики є формування та вдосконалення професійних навичок та умінь студентів, включаючи здатність творчо мислити та інноваційно підходити до викладання. Наявні дослідження підкреслюють недоліки у практичному аспекті підготовки фахівців, що стають перешкодою в застосуванні теоретичних знань у реальній педагогічній діяльності. Дисбаланс між теорією та практикою не лише ускладнює адаптацію молодих спеціалістів на початкових етапах їхньої кар'єри, але й стримує їх професійний розвиток.

У вирішенні цієї проблеми вирішальну роль має педагогічна практика.

Особливістю підготовки вчителів фізичної культури є необхідність інтеграції не лише спеціалізованих знань з фізичної культури, але й вміння працювати з дітьми різних вікових груп та з різними фізичними та психологічними потребами. Така підготовка вимагає від студентів розуміння педагогічних методів, психології та особливостей розвитку дітей, а також володіння навичками організації та проведення фізкультурно-оздоровчих заходів.

Проходження педагогічної практики майбутніми вчителями фізичної культури передбачено їхніми освітньо-професійними програмами. Здобуття практичного досвіду студентами через педагогічну (виробничу) практику є ключовим елементом у формуванні їх професійних навичок та компетенцій як майбутніх вчителів фізичної культури. Педагогічна практика - основний інструмент у підготовці студентів до майбутньої професійної діяльності, допомагаючи їм здобути необхідні знання та вміння.

Проведений констатувальний етап педагогічного експерименту виявив:

- розвиток ОПП зі спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) у бік збільшення кредитів та завдань у підготовці студентів до проходження практики у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку;

- зацікавленість здобувачів у цьому виді практики та ствердження ними ефективності її впливу на їхнє професійне зростання.

Для підвищення рівня підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку рекомендується вжити наступні заходи: проведення майстер-класів та тренінгів від досвідчених педагогів, включення зустрічей з психологами та спеціалістами з дитячого розвитку в програму практик, розробка міні-проектів в оздоровчих таборах, використання цифрових інструментів у виховній роботі, розробка індивідуальних виховних планів, застосування практик рефлексії та самоаналізу, організація спільних проектів з дітьми, проведення симуляційних сесій та рольових ігор, а також проведення воркшопів з вивчення здоров'язберігаючих технологій. Ці заходи сприятимуть розвитку професійних компетенцій студентів і підготовці до ефективної роботи в цій сфері.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє сформувати такі висновки.

1. У сфері освіти та виховання важливим завданням є підготовка майбутніх педагогів для ефективної діяльності у дитячих оздоровчих установах. Значення цього завдання обумовлено необхідністю відродження та оновлення системи дитячого відпочинку та оздоровлення. Особливий акцент робиться на забезпеченні сучасним та ефективним виховним контентом процесу оздоровлення. У контексті відновлення та розвитку дитячих оздоровчих закладів особливо актуальним є питання наповнення виховного процесу сучасним змістом. Мова йде про створення умов, де діти могли б розвивати свої творчі здібності, соціальні навички та емоційний інтелект. Такий підхід дозволить не тільки оздоровити дітей, але й забезпечити їх всебічний розвиток. Відповідно до чого чого в Україні чинними є державні документи (Закон України «Про оздоровлення і відпочинок дітей», 2008 р.; Закон України «Про охорону дитинства», 2001 р.; Закон України «Про позашкільну освіту», 2000 р.; Постанова КМ України «Про затвердження Порядку направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету», 2009 р.; Постанова КМ України «Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку», 2009 р. ; наказ Мінсім'ямолодьспорту Про затвердження Державного соціального стандарту оздоровлення та відпочинку дітей, 2009 р.), що створюють єдину систему, яка регулює важливий аспект життя дітей в Україні, забезпечуючи їх право на повноцінний відпочинок та оздоровлення.

2. Наукова думка пропонує розглядати питання в таких аспектах: підготовка студентів до організаційно-виховної практики в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку; аналіз впровадження рекреаційно-оздоровчих програм у літніх оздоровчих таборах; формування комунікативних умінь майбутніх учителів у процесі виховної роботи в оздоровчих таборах; проблеми та шляхи підготовки майбутніх педагогів до роботи в дитячих

оздоровчих таборах; вивчення зарубіжного досвіду організації фізкультурно-оздоровчої роботи для розробки ефективних методик; впровадження здоров'язберезувальних технологій у педагогічний процес; дослідження ролі літніх таборів у підготовці майбутніх учителів фізичної культури; використання практики в літніх таборах для формування професійної компетентності вищої освіти; підготовка майбутніх учителів до виховної роботи з дітьми в період літніх канікул у контексті сучасних законодавчих змін. У наукових дослідженнях акцентується на організаційно-педагогічних умовах, що сприяють підвищенню ефективності літньої педагогічної практики студентів, звертаючи увагу на важливість структурованого підходу та якісних методичних матеріалів. Інші дослідження фокусуються на формуванні професійної готовності майбутніх педагогів до роботи в ДЗОВ, вивчаючи ключові компетенції та навички для ефективної виховної роботи. Також досліджується підготовка педагогів до проектування діяльності дитячих оздоровчих закладів, з акцентом на створення освітнього простору, що відповідає потребам дітей. Розглядаються також аспекти формування практичної готовності майбутніх учителів до роботи в літніх оздоровчих закладах, включаючи значення практичного досвіду та адаптацію освітніх методів. Окремий напрям фокусується на підготовці майбутніх учителів фізичної культури, вивчаючи аспекти, що сприяють розвитку фізичних, методичних та виховних навичок.

3. Окреслено специфіку проведення педагогічної практики майбутніми учителями фізичної культури в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. Практична підготовка відіграє ключову роль у розвитку майбутніх учителів фізичної культури, допомагаючи їм зрозуміти потреби учнів та особливості освітнього процесу. Ця підготовка сприяє розвитку критичного мислення та аналітичних навичок, необхідних для вдосконалення власної педагогічної практики. Участь у плануванні та реалізації оздоровчих програм та розважальних заходів дає змогу студентам застосовувати теорію на практиці та адаптуватися до реальних умов роботи. Практика в

оздоровчих закладах відкриває можливості для оцінки власних педагогічних методів та вивчення інноваційних підходів в освіті. Взаємодія з учнями під час практики забезпечує глибоке розуміння динаміки навчання, дозволяє враховувати індивідуальні потреби та розвивати ефективні комунікативні навички.

Педагогічна практика є невід'ємною частиною професійного формування майбутніх вчителів, допомагаючи їм осмислити роль ментора і лідера в освітньому середовищі, що сприяє розвитку та самореалізації учнів. Теоретичні знання, набуті у вищих навчальних закладах, є фундаментом, але лише поєднання їх з практичним досвідом забезпечує повноцінну підготовку майбутніх педагогів. Таким чином, педагогічна практика стає інтегральною частиною освітнього процесу, гармонійно поєднуючи теорію та практику.

4. Результати теоретичного опрацювання документального оформлення практики здобувачів освіти у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку свідчать про відсутність у них урахування специфіки будь якої спеціальності (та спеціалізації), що, на нашу думку, може бути виправлено чи у додаткових методичних матеріалах, чи конкретизовано у завданнях практики, які надаються здобувачам під консультацій з методистом кафедри педагогіки. Розроблено методичні рекомендації щодо підвищення ефективності проходження практики для майбутніх учителів фізичної культури в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Підсумовуючи, підготовка майбутніх учителів до роботи в дитячих оздоровчих закладах має включати комплексний підхід. Це передбачає не лише надання необхідних знань та умінь, але й розвиток здатності ефективно взаємодіяти з дітьми, враховуючи їхні індивідуальні особливості та потреби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев О. Зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до диференціації та індивідуалізації фізичного виховання учнів. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/260010>.
2. Балацінова А. Д. Підготовка студентів до організаційно-виховної практики у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. *Збірник наукових праць: «Педагогіка і психологія»*. Харків. 2015. Вип. 50. С. 65-75
<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d366cfe4-a470-4e43-a3fd-7e9c8d05d1ef/content>
3. Бартенєва І., Ноздрова О. Підготовка майбутніх учителів до організації дозвіллевої діяльності дітей у літньому таборі оздоровлення та відпочинку *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. 2020. Вип. 63. С. 59-63.
4. Бартків О. С., Грановський В. Г., Дурманенко Є. А. Діяльність соціального педагога в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 291 с.
5. Бартків О. С., Грановський В. Г., Дурманенко Є. А. Оздоровчо-виховна діяльність у літньому дитячому таборі: монографія / за заг. ред. П. М. Гусака. Луцьк : ФОП Захарчук В. М., 2013. 204 с.
6. Березюк Д. І. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності. . *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. Вип. 67. С. 96-103.
7. Брижак. Н., Мішкулинець О. Практика в літніх оздоровчих таборах як засіб формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти. *Адаптивне управління: теорія і практика. Педагогіка*. Вип. 9 (17), 2020.
<file:///C:/Users/TANJA%20PCUK/Downloads/263-Article%20Text-448-2-10-20210318.pdf>

8. Волківський М. Компоненти професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. *Теорія і практика фізичної культури і спорту*. 2023. №1. С. 157-162.

9. Галата О., Ложечко О. Впровадження рекреаційно-оздоровчих програм у літніх оздоровчих таборах. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4a185b65-bdec-46db-ba17-d731ead142aa/content>.

10. Гауряк О. Д. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури в умовах педагогічної практики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгомванова. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2011. Вип. 14. С. 184-188.

11. Голоденко О. М. Організаторська педагогічна діяльність та підготовка майбутніх учителів до виховної роботи в літніх дитячих оздоровчих таборах. *Збірник наукових праць : Педагогіка вищої та середньої школи*. 2011. Вип 31. С. 186-193.

12. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 375 с.

13. Гринченко І. Б. Сучасні напрями впровадження інновацій в професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2012. Вип. 64. С. 103–107.

14. Данилко М. Т. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури: автореф. дис. .... канд. наук із фіз. вих. і спорту : 24.00.02. Луцьк, 2000. 19 с.

15. Джуринський П. Б. Формування готовності студентів до діяльності вчителя фізичної культури: сучасний стан. *Наука і освіта*. 2010. №7. С. 81-86.

16. Здіховський А. Здоров'язбережувальні технології у контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів до роботи в оздоровчому

таборі *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Педагогіка*. 2014. № 3. С. 8-12.

17. Казакова Н. В. Підготовка студентів до літньої педагогічної практики в оздоровчих таборах. *Педагогічний дискурс*. 2010. Вип. 8. С. 76-80.

18. Кечик О. О., Харченко О. О. Формування професійної готовності майбутніх педагогів до роботи з дітьми в літніх дитячих оздоровчих таборах. *Наукові записки кафедри педагогіки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2012. Вип. XXVIII. С. 89-94.

19. Котова О. В., Непша О. В. Структурні компоненти підготовки майбутніх вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Херсон: ХДУ, 2014. Вип. 81. Том 1. С. 164-168.

20. Кошель В.М., Кошель А.П. Проблеми і шляхи підготовки майбутніх педагогів до роботи в дитячих оздоровчих таборах. *Місце і роль різних видів педагогічних практик у процесі формування особистості вчителів початкових класів* : матеріали наук.-метод. семінару. Чернігів : ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2010. Вип. 2. С. 52-54.

21. Лук'янова Л. Б., Вовк М. П., Соломаха С. О., Грищенко Ю.В. Практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти: українські реалії і перспективи: науково-аналітична доповідь; за науковою редакцією Н. Г. Ничкало / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ – Чернівці: Букрек, 2023. 80 с

22. Наказний М. О. Підготовка педагога до проектування діяльності дитячого оздоровчого заклад. *Неперервна педагогічна освіта: сучасні парадигми та технології їх реалізації* : матеріали виїзн. засід. наук. школи з проблем творчості і технологій у неперервній професійній освіті (Хмельницький, 14–16 трав. 2009 р.) / за заг. ред. С.О.Сисоєвої. Хмельницький : ХГПА, 2009. С. 223–242.

23. Ноздрова О. П. Підготовка майбутніх учителів до роботи в дитячих оздоровчих таборах. *Інноваційна педагогіка*. 2018. Вип. 4 (2). С. 44-48.
24. Олійник Н. Я. Готовність майбутніх учителів до виховної діяльності в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку: реалії й перспективи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2009. № 4 (57). URL: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2009/4/63.pdf>
25. Олійник Н. Я. Підготовка студентів педагогічних вищих навчальних закладів до виховної роботи з дітьми у дитячих оздоровчих закладах у контексті вимог Болонського процесу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2005. № 24. С. 114-117 URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2621/1/05onyabp.pdf>
26. Олійник Н. Я. Підготовка студентів педагогічних університетів до ігрової діяльності з дітьми у дитячих оздоровчих закладах. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2006. № 4 (16). С. 85-96. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/7649/97/>.
27. Палатний І. А., Палатна О. М. Літні табори як ефективний засіб підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності. *Молодий Вчений*. 2019. № 4.1 (68.1). С. 63-68.
28. Пангелова Н., Рижик Р., Діас Д. Впровадження нових видів рухової активності у рекреаційно-оздоровчу роботу літніх оздоровчих таборів. URL: <http://ephseir.uhsp.edu.ua/handle/8989898989/7129?locale-attribute=en>
29. Підборський Ю. Формування практичної готовності майбутніх учителів до роботи в літніх оздоровчих закладах. *Гуманітарний вісник*. 2012. № 26. С. 230-235.
30. Поліщук В., Поліщук М. Особливості професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до здоров'язберігальної діяльності. *Теорія і практика фізичної культури і спорту*. 2022. № 1 (1). С. 61-67.

31. Про затвердження Державного соціального стандарту оздоровлення та відпочинку дітей» Наказ Мінсім'ямолодьспорту від 13.08.2009 № 2881. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0854-09#Text>

32. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Наказ Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93. Редакція від 20.12.1994. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>

33. Про затвердження Порядку направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2009 №734. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2009-%D0%BF#Text>

34. Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку» Постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422-2009-%D0%BF#Text>

35. Проніков О. К. Педагогічна практика в системі підготовки учителів фізичної культури. *Вісник Чернігівського національного університету. Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт.* 2014. №. 118 (2). С. 194-196.

36. Про оздоровлення і відпочинок дітей: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-17#Text> 2008 р.

37. Про охорону дитинства: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> 2001 р.;

38. Про позашкільну освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> 2000 р.;

39. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 26.05.2021 р. № 524-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/524-2021-%D1%80#Text>

40. Проценко А. А. Роль педагогічної практики у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури. *Інноваційна педагогіка*. Т. 3. Вип. 21. 2020. С. 92-96.

41. Проценко А. А. Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі педагогічної практики : дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.04. Мелітополь, 2018. 332 с.

42. Проценко А. А. Котова О.В., Кириєнко, Суханова Г.П. Педагогічна практика майбутнього вчителя фізичної культури як основа і критерій його професійної підготовленості. *Actual scientific research in the modern world*, 2022. 5 (85) (4). pp. 156-160.

43. Рекомендації про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Державна наукова установа «Інститут інноваційних 186 технологій і змісту освіти». Київ, 2013. 27 с.

44. Рижик Р., Пангелов Б. Зарубіжний досвід організації фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах літніх оздоровчих таборів. Зарубіжний досвід організації фізкультурно-оздоровчої роботи в умовах літніх оздоровчих таборів. *Теорія і практика фізичної культури і спорту*. 2022. № 1. С. 68-74.

45. Рядинська І. А., Санжаров В. А. Літня педагогічна практика як засіб підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями (50-70-ті рр. ХХ ст.). *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2009. № 12 С. 160-162.

46. Свєртнєв О. А., Голуб Л. О. Виробнича практика як засіб формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова*. 2018. Вип. 12 (106). С. 93-96.

47. Ткаченко І. В. Виховання школярів у літніх оздоровчих таборах з використанням етнопедагогічних традицій. *Наука і освіта*. 2008. № 6. С. 162-165.

48. Трубавіна І. М. Проблеми і шляхи підготовки майбутніх педагогів до роботи в дитячих оздоровчих таборах. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2010. № 9. С. 102-104.

49. Філоненко О. С. Історико педагогічний аналіз діяльності кафедри педагогіки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя у підготовці майбутніх учителів до виховної практики в дитячих оздоровчих таборах. URL:

http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2807/1/_%d0%9d%d0%97_%e2%84%963_2022%20%282%29-117-123.pdf.

50. Філоненко О. С. Підготовчий етап літньої виховної практики студентів університету в дитячих літніх оздоровчих таборах. *Наука і освіта*. 2010. № 7. С. 258-263.

51. Філоненко О. С. Підготовка майбутніх учителів у вищих педагогічних навчальних закладах України до виховної роботи в літніх дитячих оздоровчих таборах (друга половина ХХ ст. – початок ХХІ ст.) автореф. дис. ... канд. педагог. наук: 13.00.01. Переяслав-Хмельницький. 2013.

52. Філоненко О. С. Підготовка майбутніх учителів до виховної роботи з дітьми в закладах оздоровлення та відпочинку в літній період у світлі сучасних законодавчих документів. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки*. 2013. № 5. С. 219-222.

53. Цуприк С. І. Підготовка майбутніх вихователів до роботи в літніх оздоровчих установах як педагогічна проблема. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2013. № 2. С. 112-115.

54. Цуприк С. І. Підготовка студентів вищих педагогічних навчальних закладів до формування здорового способу життя вихованців літніх оздоровчих таборів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. 2011. № 35. С. 161-165.

55. Цуприк С. І. Структура та зміст підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до роботи в літніх оздоровчих таборах. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. 2012. № 36. С. 284-288.

56. Чернишова Г. Ф. Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності літньої педагогічної практики студентів у процесі професійної підготовки студентів *Педагогічні науки : зб. наук. праць*. Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. Ч. 1. С. 56–64

57. Черняков В. Активність майбутнього вчителя фізичної культури в умовах педагогічної практики. *Проблеми фізичного виховання і спорту*. 2011. № 2. С. 131-133.

58. Шерудило А. Динаміка формування готовності майбутніх учителів до використання інноваційних технологій у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. URL: <https://shorturl.at/cnprA>.

59. Яковлева О. П. Формування комунікативних умінь майбутніх учителів у процесі виховної роботи в оздоровчих таборах. автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2002. 23 с.

Додаток А

Методичні рекомендації для студентів із літньої педагогічної практики повинні містити такі структурні підрозділи:

1. Мета, завдання і зміст літньої педагогічної практики.
2. Організація літньої педагогічної практики.
3. Вимоги до знань, практичних умінь і навичок студентів, контроль і оцінювання їх.
4. Вимоги до оформлення звітної документації з літньої педагогічної практики (щоденник, звіт, характеристика, конспект залікового заняття, орієнтовний план роботи в загоні).
5. Посадові інструкції основних категорій працівників оздоровчого табору.
6. Методичні підходи до організації та проведення виховної роботи в таборі (Типове положення про дитячий оздоровчий заклад; напрями виховної роботи, форми і методи роботи з дітьми різного віку; охорона життя і здоров'я дітей в умовах літнього відпочинку; педагогічні основи періодів зміни в літньому оздоровчому таборі та особливості підготовки та проведення виховних заходів у них; схеми аналізу та самоаналізу різних форм виховної роботи).
7. Рекомендована література.

[19, с. 233].

1. Оцінка досвіду практики:

Як би ви оцінили свій загальний досвід від практики в дитячому оздоровчому закладі? (Відповіді: відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

2. Підготовка до практики:

Чи вважаєте ви, що ваша педагогічна підготовка була адекватною для роботи в оздоровчому закладі? (Так/Ні)

3. Важливість практики:

Наскільки ви вважаєте педагогічну практику важливою для вашого професійного розвитку? (Відповіді: дуже важливо, важливо, не дуже важливо, зовсім не важливо)

4. Навички та компетенції:

Які ключові навички та компетенції ви розвинули під час практики? (Відкрите питання)

5. Зв'язок теорії з практикою:

Чи допомогли вам знання, отримані в університеті, під час роботи в оздоровчому закладі? (Так/Ні, з можливістю пояснення)

6. Виклики та труднощі:

З якими основними викликами або труднощами ви зіткнулись під час практики? (Відкрите питання)

7. Рекомендації для покращення:

Що б ви порекомендували змінити або покращити в підготовці до практики в оздоровчих закладах? (Відкрите питання)

Розробка тренінгу: «Ігри на відкритому повітрі: розвиток командного духу та лідерських якостей»

Цільова аудиторія: Учителі фізичної культури, вихователі, тренери дитячих спортивних гуртків.

Тривалість: 1 день (6 годин)

Ранкова сесія

1. Вступне слово та пояснення мети тренінгу (30 хвилин)

- Представлення тренера та учасників.
- Огляд мети та програми тренінгу.
- Обговорення важливості командної роботи та лідерства у фізичному вихованні дітей.

2. Теоретична частина: Основи командної роботи та лідерства (1 година)

- Презентація з ключовими концептами командної взаємодії та лідерства.
- Розгляд психологічних аспектів формування команди.
- Важливість ролі вчителя/тренера у формуванні командного духу.

3. Практичний модуль: Ігри та вправи на розвиток командної взаємодії (1 година 30 хвилин)

- Розбиття учасників на команди.
- Проведення ігор на командне злагодження (наприклад, естафети, командні перетягування канату).
- Відгуки та обговорення після кожної гри.

Обідня перерва (1 година)

Післяобідня сесія

4. Інтерактивний семінар: Лідерство у дитячих командах (1 година)

- Групові дискусії на тему "Що робить хорошого лідера?"
- Рольові ігри та ситуаційні завдання на виявлення лідерських якостей.
- Обговорення та аналіз рольових ігор.

5. Практичний модуль: Розвиток лідерських якостей через відкриті ігри (1 година 30 хвилин)

- Різні командні ігри, які вимагають лідерства (наприклад, квест на відкритому повітрі).
- Завдання, де кожен учасник має можливість бути лідером.
- Відгуки та обговорення після кожної гри.

6. Заключна сесія та обговорення (30 хвилин)

- Обговорення вражень та навчальних моментів дня.
- Подання зворотного зв'язку учасникам.
- Вручення сертифікатів участі.

Матеріали та Ресурси

- Презентаційні матеріали та відео.
- Інвентар для ігор та фізичних вправ.
- Блокноти та ручки для учасників.

Цей сценарій можна адаптувати залежно від вікової категорії дітей, з якими працюватимуть учасники тренінгу, а також враховуючи специфічні умови та обладнання, що є в наявності.

Додаток В.2.**Сценарій майстер-класу: "Перша допомога та безпека під час спортивних занять"**

Цільова аудиторія: Учителі фізичної культури, тренери, вихователі, керівники спортивних секцій та інші фахівці, що працюють з дітьми.

Тривалість: Півдня (4 години)

Вступна частина (30 хвилин)

1. *Вступне слово та огляд програми майстер-класу*
  - Представлення викладачів та учасників.
  - Обговорення важливості знань першої допомоги та безпеки під час спортивних занять.
2. *Теоретичний огляд: Основи першої допомоги та безпека у спорті*
  - Принципи надання першої допомоги.
  - Основні види спортивних травм та їх профілактика.
  - Організація безпечного спортивного середовища.

Основна частина (2 години 30 хвилин)

3. *Практичний модуль: Надання першої допомоги*
  - Демонстрація та практичне відпрацювання основних прийомів першої допомоги (наприклад, при порізах, забоях, вивихах).
  - Робота в парах або малих групах для відпрацювання сценаріїв надання допомоги.
4. *Модуль: Реагування на надзвичайні ситуації*
  - Розігрування ситуацій, коли потрібне негайне реагування (наприклад, алергічні реакції, астматичні напади).
  - Обговорення та аналіз дій учасників.

Заключна частина (1 година)

5. *Інтерактивний модуль: Організація безпечного спортивного середовища*

- Обговорення кращих практик організації безпеки на спортивних заняттях.
  - Групові завдання з планування безпечних умов для конкретних видів спорту.
- б. *Заключне обговорення та вручення сертифікатів*
- Підведення підсумків майстер-класу.
  - Відповіді на питання учасників.
  - Вручення сертифікатів участі.

Матеріали та обладнання

- Манекени для навчання надання першої допомоги.
- Медичні матеріали для демонстрації (бинти, пластирі, шини).
- Презентаційні матеріали (слайди, відео).
- Роздаткові матеріали з основами першої допомоги та безпеки.

Цей майстер-клас надає практичні навички, які є важливими для кожного фахівця, що працює з дітьми в спортивній сфері. Він сприяє підвищенню компетентності учасників у важливих аспектах безпеки та надання першої допомоги.

Додаток В.3.

Сценарій Програми «Здоровий тиждень» у дитячому закладі здоровлення та відпочинку

Цільова аудиторія: Діти вікової категорії 7-14 років.

Тривалість: 1 тиждень.

День 1: Вступ до «Здорового тижня» та значення здоров'я

Ранкова сесія

- Вступне слово: Презентація програми «Здоровий тиждень».
- Інтерактивна лекція: «Що таке здоровий спосіб життя?».
- Групова активність: Створення «Дерева здоров'я» з ідеями дітей про здоровий спосіб життя.

Післяобідня сесія

- Рухливі ігри на свіжому повітрі.
- Майстер-клас з приготування здорових сніданків.

День 2: Фізична активність та її роль у здоров'ї

Ранкова сесія

- Ранкова зарядка та короткий біг.
- Семінар: «Чому важливо рухатися?».
- Командні спортивні ігри.

Післяобідня сесія

- Йога та розтяжка для дітей.
- Воркшоп: Створення індивідуальних планів фізичних вправ.

День 3: Збалансоване харчування

Ранкова сесія

- Майстер-клас зі здорового харчування від дієтолога.

- Групове завдання: Створення "Здорового меню" для тижня.

Післяобідня сесія

- Вікторина з знань про здорове харчування.
- Кулінарний майстер-клас: Приготування здорових страв.

День 4: Психологічне благополуччя

Ранкова сесія

- Інтерактивна лекція: «Важливість психологічного здоров'я».
- Майстер-клас з арт-терапії або музичної терапії.

Післяобідня сесія

- Релаксаційні техніки та медитація для дітей.
- Групова дискусія: «Як висловлювати емоції та справлятися зі стресом».

День 5: Здоров'я та Екологія

Ранкова сесія

- Екологічна прогулянка: вивчення місцевої флори та фауни.
- Воркшоп: «Як допомогти нашій планеті – прості звички».

Післяобідня сесія

- Майстер-клас із виготовлення виробів з перероблених матеріалів.
- Організація міні-проекту по зборі сміття на території табору.

День 6: Самооцінка та Самоповага

Ранкова сесія

- Інтерактивний семінар: "Як побудувати позитивну самооцінку".
- Групові вправи на розвиток самоповаги та впевненості.

Післяобідня сесія

- Конкурс малюнків/есе на тему «Я – унікальний».
- Вечірній кінопоказ з обговоренням позитивних персонажів.

День 7: Підведення підсумків та Заключна церемонія

Ранкова сесія

- Групове обговорення: «Що я навчився протягом тижня?».
- Підготовка до заключної церемонії.

Післяобідня сесія

- Заключна церемонія: вручення сертифікатів учасникам.
- Святковий концерт та вечірка.

Матеріали та обладнання

- Обладнання для проведення спортивних ігор та фізичних вправ.
- Кулінарні інструменти та продукти для майстер-класів з харчування.
- Матеріали для майстер-класів з арт-терапії та екологічних активностей.
- Аудіовізуальне обладнання для лекцій, майстер-класів та кінопоказів.

«Здоровий тиждень» має на меті всебічно розвивати уявлення дітей про здоровий спосіб життя, включаючи фізичну активність, збалансоване харчування, психологічне благополуччя, екологічну свідомість, а також самоповагу та позитивну самооцінку.